

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
FHN gözlənilən
kəskin hava ilə
bağlı əhaliyə
müraciət
etdi
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 13-15 yanvar 2024-cü il Şənbə № 6 (8379) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Ermənistan Prezidentin
müsaibəsindəki mesajı
necə qəbul edəcək - rəy

Zəngəzur dəhlizi
açılmasa... **Politoloq:**
"Rəsmi Bakı Paşinyanın
təklifinə o halda
razılaşmağa hazırdır ki..."

yazısı səh.5-də

Yunanıstandan Azərbaycana
qarşı həyasız demarş -
həm qazımıza isinir, həm də...

yazısı səh.7-də

Prezident Əliyevin dediği o iki canı
erməni - onları necə yaxalamalı...

yazısı səh.8-də

Milli Müdafiə Universitetinə
yeni rektor təyin edildi

yazısı səh.5-də

Vitse-admiral Sübhan Bəkirov
vəzifəsindən azad edildi

yazısı səh.2-də

Prezidentin Avropadakı
bəzi dairələrə xəbərdarlığı
- hansı təhlükə var?

yazısı səh.10-də

Bakı və Paris arasında ilk
casus qalmaqalı - fransız
"şpion" əfv edilə bilərmi...

yazısı səh.11-də

Ölümü ilə başqasına həyat
verənlər - kimlər orqan
donoru ola bilməz?

yazısı səh.14-də

Korona yeni ildə minlərlə can alıb -
ÜST-dən "JN.1" xəbərdarlığı

yazısı səh.15-də

Seçkidən sonra pandemiya
cərimələri silinəcək? - daha
bir amnistiya gözləntisi

yazısı səh.15-də

AMERİKALI EMİSSARIN İFLAS OLAN QAFQAZ SƏFƏRİ - BONO İRƏVANDAN BAKIYA NİYƏ GƏLMƏDİ?

Ağ Evin Azərbaycandakı elçisinin etimadnaməsinin qəbul olunmaması ətrafında da hay-küy davam edir; Vaşinqtondan ölkəmizə qarşı əsassız iddialar münasibətlərə təsirini göstərüb; ekspertlərdən ilgincliklər

yazısı səh.9-də

Yeni vergi qanunvericiliyi mikrosahibkarlara nə vəd edir? - fərqli mövqelər

Regionda fəaliyyət göstərən mikrosahibkarlar "zərərin azaldılması" imkanından daha az yararlanacaqlar

yazısı səh.4-də

Arif Babayev:
"Fəxri adların
ləğv edilməsinin
tərəfdarı
deyiləm,
çünkü..."

yazısı səh.13-də

Mariya Zaxarova:
"Qarabağın erməni
sakinlərinə qarşı
heç bir etnik
təmizləmə
aparılmayıb"

yazısı səh.6-də

Hikmət Mirzəyev
müdafiə
nazirinin
müavini təyin
edildi

yazısı səh.2-də

Hikmət Mirzəyev müdafiə nazirinin müavini təyin edildi

Müdafiə Nazirliyinin Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin komandanı, general-leytenant Hikmət Mirzəyev müdafiə nazirinin müavini təyin olunub.

Bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, H.Mirzəyev eyni zamanda, Quru Qoşunların komandanı vəzifəsini tutacaq.

Qeyd edək ki, general-leytenant Ənvər Əfəndiyev müdafiə nazirinin müavini - Quru Qoşunlarının komandanı vəzifəsindən azad olunub.

Qeyd edək ki, general-leytenant Mirzəyev Hikmət İzzət oğlu 29 fevral 1968-ci ildə Biləsuvar şəhərində anadan olub. 1989-cu ildə Bakı Ali Ümumqoşun Komandirlər Məktəbini bitirdikdən sonra SSRİ Silahlı Qüvvələri tərkibində təqim komandiri vəzifəsində xidmətə başlayıb.

1992-1998-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrində bölük, tabor, əlahiddə xüsusi təyinatlı tabor və briqada komandiri vəzifələrində xidmət edib.

1997-1998-ci illərdə Türkiyə Respublikasının Quru Qoşunları Hərbi Akademiyasında təhsil alıb.

1999-cu ildən Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdə xidmət edib. 2014-cü ildən isə Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr komandanı vəzifəsinə təyin olunub.

Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüş əməliyyatlarında iştirak edib. Xidməti vəzifələrini layiqincə yerinə yetirdiyinə görə dəfələrlə müxtəlif mükafatlara, orden və medallara layiq görülüb.

Vitse-admiral Sübhan Bəkirov vəzifəsindən azad edildi

Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrinin komandanı, vitse-admiral Sübhan Bəkirov ehtiyata buraxılıb.

Bu barədə Pravda.az etibarlı mənbədən məlumat əldə edib.

Qeyd: Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnamənin müvafiq bəndinə əsasən həqiqi hərbi xidmətdə olmağın son yaş həddinə çatmış Azərbaycan Ordusunun bir neçə vəzifəli şəxsi ehtiyata və istefaya göndərilib.

Azərbaycanda bəzi qəzetlər bahalaşdı - səbəb

Ələsgər Süleymanov: "Yeni Müsavat"ın qiyməti dəyişməz qalıb"

Ölkədə bəzi qəzetlərin qiymətlərində ortalama 20 qəpik artım olub. Belə ki, "Azərbaycan", "Bakinskiy raboçi", "İki sahil", "Respublika", "Xalq qəzeti", "Yeni Azərbaycan" qəzetləri 20 qəpik bahalaşaraq 60 qəpiyə satılır.

"Yejednevniye Novosti" tımdan sonra isə həmin qəzetinin qiyməti isə 30 qəpik bahalaşaraq 80 qəpik olub. "Xalq Cəbhəsi" qəzeti isə 10 qəpik bahalaşaraq 40 qəpiyə satılır. (Trend)

Hazırda Azərbaycanda gündəlik çap olunan qəzetlərin sayı -11 dir. Tirajlara nəzər salsaq, "Yeni Müsavat" qəzeti 1500, "525-ci qəzet" 3525, "Səs" qəzeti 5000 nüsxə ilə çap olunur. Ən çox tirajı olan qəzet "İki sahil" qəzetidir-8282. Həftəlik qəzetlərin sayı isə 16-dır.

"Yeni Müsavat" Media Qrupunun baş direktoru Ələsgər Süleymanov qeyd etdi ki, "Yeni Müsavat" qəzetinin qiyməti dəyişməz qalıb: "Uzun illərdir qəzetimizin bir nüsxəsinin qiyməti 0,60 AZN-dir. Bəzi qəzetlərin qiyməti 0,40-0,50 AZN idi. Ar-

Ə. Süleymanov qeyd etdi ki, "Yeni Müsavat" qəzetinin qiyməti bahalaşmayacaq: "Qəzetimizin qiyməti bahalaşmayacaq. Nəzərə almaq lazımdır ki, qəzetlərin satışı ilə bağlı ümumi vəziyyət o qədər

də ürəkaçan deyil. Dövlət qəzetlərinin müəyyən abunələri var. Həmin qəzetlər abunənin hesabına müəyyən gəlir əldə edə bilirlər. "Yeni Müsavat" qəzeti kimi özəl qəzetlərin gəliri yalnız satışa hesablanıb. Satışla bağlı vəziyyət isə göz önündədir - səyyar satış yox, marketlərdə metrolarda qəzet satışı üçün nəzərdə tutulan stendlər yox. Satış ürəkaçan olmadığı üçün qiymət artımını da məqsəduyğun hesab etmirlər.

Xatırladaq ki, 2022-ci ilin noyabr ayında Medianın İnkişafı Agentliyinin təşkilatçılığı və Media Təhlil Mərkəzinin tərəfdaşlığı ilə "E-köşk" qəzet və jurnalların rəqəmsal yayım platforması ictimaiyyətə təqdim olunub. "E-köşk" qəzet və jurnalların rəqəmsal yayım platforması yazılı medianın inkişafına dəstək məqsədilə yaradılıb.

■ Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Müsavat"

Prokuror Əvəz Zeynallıya 10 il cəza istədi

"Xural" internet televiziyasının həbsdə olan rəhbəri Əvəz Zeynallı və Elnur Şükürovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşmaq üzrədir.

Musavat.com APA-ya istinadən xəbər verir ki, dünən

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Əli Məmmədovun sədrliyi keçirilən iclasda prokuror çıxış edib.

Prokuror Əvəz Zeynallının 10 il, Elnur Şükürovun isə 5 il azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib.

Proses yanvarın 26-da davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Əvəz Zeynallı Cinayət Məcəlləsinin 178.2.1, 311.3.2, 311.3.3, 311.3.4, 32.4, 312.2 və 312.1.1 və digər maddələri, Elnur Şükürova isə həmin Məcəllənin 178.2.1, 32.4, 312.2 və 312.1.1 və digər maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Füzuli şəhərinə daha 147 ailə köçürüləcək

Yanvarın 12-də Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə

Dövlət Komitəsi Füzuli şəhərinə növbəti mərhələdə köçürüləcək ailələr arasında püşkatma keçirib.

Komitədən APA-ya verilən xəbərə görə, tədbirdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) xüsusi nümayəndəliyinin, Füzuli Rayon İcra Hakimiyyətinin və Dövlət Komitəsi yanında İctimai Şuranın nümayəndələri iştirak ediblər.

Püşkatmada 147 ailə iştirak edib. Ailə tərkibinə uyğun olaraq, onlardan 57-i ikiotaqlı, 75-i üçotaqlı, 15-i dördotaqlı mənzil ilə təmin olunub. Həmin ailələr indiyədək respublikanın müxtəlif ərazilərində müvəqqəti məskunlaşma yerlərində yaşayıblar.

Püşkatmanın keçirilməsi məcburi köçkünlərin yerləşdirilməsində obyektivliyi və şəffaflığı təmin etmək məqsədi daşıyır. Məcburi köçkün ailələrin nümayəndələri tərəfindən püşkatma vasitəsilə onlara verilən evlərin dəqiq ünvanını müəyyənləşdirilir.

Tezliklə daimi yaşayış üçün Füzuli şəhərinə qayıdacaq keçmiş məcburi köçkünlər çox böyük sevinc hissi keçirdiklərini, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə yaradılan şəraitə və onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyevaya dərin minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Püşkatmada iştirak etmiş ailələr yaxın günlərdə Füzuli şəhərinə yola salınacaqlar.

Həmin məhsullar öldürücüdür! - həkimlərdən ciddi xəbərdarlıq

Dietoloq: "Həkim məsləhəti olmadan sertifikatı olmayan, yoxlanılmamış preparatlardan istifadə təhlükəlidir"

Sosial şəbəkələrdə arıqlama və insan sağlamlığı üçün təhlükəli digər bioloji aktiv qida məhsulları satan şəxslərə qarşı tədbirlər keçirilib.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Ölkə ərazisinə qanunsuz yollarla gətirilən keyfiyyətsiz, mənşəyi və tərkibi standartlara cavab verməyən bioloji aktiv qida məhsullarının sosial şəbəkələrdə reklam edilərək qanunsuz satışının təşkil edildiyi barədə çoxsaylı məlumatlar daxil olub.

Bu istiqamətdə polis əməkdaşlarının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin mütəxəssislərinin iştirakı ilə keçirdikləri növbəti tədbirlər zamanı 1993-cü il təvəllüdlü Cəlal Həmidov və 1994-cü il təvəllüdlü Elşən Məmmədovun qeyd olunan qeyri-qanuni fəaliyyətlə məşğul olaraq mənşəyi məlum olmayan bioloji aktiv qida məhsullar satmaları aşkar edilib.

Həmin məhsullardan götürülən nümunələr tərkibinin müəyyən edilməsi üçün Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun laboratoriyasına təqdim edilib. Alınmış mütəxəssis rəyində qida əlavələrinin tərkibində üzərindəki göstəricilərə uyğun olmayan, kənar zərərli kimyəvi maddələrin aşkar edildiyi və onların insan sağlamlığı üçün ciddi təhlükə mənbəyi olduğu təsdiq olunub.

Faktla bağlı araşdırmalar davam etdirilib.

"Sonda qeyd edək ki, insan sağlamlığı fərdi məsələdir və vətəndaşlara sağlamlıqlarının qeydinə qalan zaman yalnız tibbi təhsili olan həkimlər tərəfindən təyin edilən preparatlardan istifadə etməyi tövsiyə edirik", - məlumatda bildirilib.

Qeyd edək ki, son vaxtlar sosial şəbəkələrdə "dietoloq biznesi"nin çiçəkləndiyinin şahidi oluruq. Belə ki, xüsusən də "Instagram" ("X"), "TikTok" sosial

şəbəkəsində ən müxtəlif pəhrizlər, arıqlamaq üçün dərman preparatları, çaylar təklif olunur. Onları təklif edən dietoloqların isə peşəkar olub-olmadığı heç kəsə məlum deyil.

Bu cür "dietoloq biznesi"nin can aldığı da artıq məlumdur. İnsanlar təklif olunan pəhrizlərə əsasən bəzən günlərlə az qalır, ac qarına limonlu su, müxtəlif detoksar qəbul edir ki, bu da əksər hallarda müxtəlif xəstəliklərə, ölümə gətirib çıxarır.

Bu günlərdə sosial şəbəkələrdə pəhriz saxlayan və arıqlamaq üçün müxtəlif dərmanlar qəbul edən 18 yaşlı qızın ölüm xəbəri gəniş müzakirə edilir. İlk ehtimallara görə, qız evdə kömür həbləri qəbul edib və ölüb. Bunun kimi yüzlərlə hadisəni misal gətirmək olar. Beləcə, sürətlə çiçəklənən "dietoloq biznesi" can almağa davam edir. Halbuki mütəxəssislər bildirir ki, qısa zamanda arıqlamaq istəyi insan orqanizmində ciddi fəsadlar törədir, hətta psixi dəyişikliklər yarada bilər.

Mövzu ilə bağlı həkim-dietoloq Ləman Süleymanova "Yeni Məşavət"ə danışdı:

"Son vaxtlar sosial şəbəkələrdə heç bir həkimlik diplomu, fəaliyyət göstər-

mək üçün sertifikatı olmayan, müxtəlif yollarla özləri üçün dietoloq imici yaradıb, həkimlik edən şəxslərin sayı kəskin surətdə artıb. Bu cür insanlar iki kateqoriyaya bölünür. Birinci kateqoriyadan olan insanlar, sadəcə, özəl fəaliyyət göstərirlər, yəni heç bir şirkətlə əlaqələri olmur. Onlar heç bir həkimlik diplomu, işləmək üçün icazəsi olmayan, hətta hansısa evdar qadın, vaxtının çox hissəsini sosial şəbəkədə keçirən insanlardır.

İkinci kateqoriya insanların da heç bir həkimlik diplomu olmur və onlar əsasən dərman şirkətləri ilə birgə çalışırlar. Bu cür fəaliyyət cinayətdir, çünki insanların sağlamlıqlarına təhlükə yaranır. Bunun üçün aidiyyəti orqanlar məsələni dərindən araşdırmalı, həmin şəxsləri məsuliyyətə cəlb etməlidirlər.

Qeyd edim ki, istənilən arıqlama dərmanlarının tərkibində asılılıq yaranadan xüsusi narkotik maddələr var. Kokteyllərdən tutmuş digər preparatlara qədər hər birinin tərkibində bu maddə var və zamanla insan orqanizmini zəhərləyir. Nəticədə, xərçəng xəstəliyi və ağlınıza gələcək ən qorxunc xəstəliklər, hətta ölümə nəticələnə bilər. Heç yerdə qeyd edilməsə

də, həmin maddə "maxuanephedra" adlanır. İnsan orqanizmində müxtəlif problemlər yaradır, xüsusilə də qadınlarda rast gəlinən bir çox xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur.

Adətən bu cür preparatlardan istifadənin 15-ci gündən başlayaraq insan da baş ağrıları, yorğunluq, halsızlıq başlayır, əllər əsir, stress, panik atak müşahidə olunur. Ardınca isə preparatın qara ciyəre, mədəaltı vəziyyəyə mənfi təsirləri ortaya çıxır, həm qadınlarda, həm kişilərdə sonsuzluq yaradır, həyat tonusuna təsir edir. Şəkər xəstələri heç nə yemədən bu preparatlardan qəbul edərsə, onlarda ölüm riski yaranır. İnsan özü-özünün həkimi olmalı, öz orqanizminə məsuliyyətli yanaşmalı, yalnız peşəkar həkimlərə müraciət etməlidir.

Sevindirici haldır ki, artıq hüquq-mühafizə orqanları bu məsələni nəzarətlərinə götürüb, sosial şəbəkələrdə bu cür preparatların satışını həyata keçirən şəxslər barəsində ciddi tədbirlər görülür".

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev qeyd edib:

"İlk öncə qeyd edim ki, qida əlavələrinin, hansılar ki, onlar tibbi təyinatla da müxtəlif xəstəliklərin mü-

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
İQTİSADİYYAT NAZİRLİYİ YANINDA
DÖVLƏT VERGİ XİDMƏTİ

Ötən il vergi cinayətlərinə görə 10 nəfər həbs olunub

2023-cü ildə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti 44 milyon manatdan çox ziyanın dövlət büdcəsinə ödənilməsinə təmin edib.

"APA-Economics"-in Dövlət Vergi Xidmətinə istinadən xəbərinə görə, ötən il Dövlət Vergi Xidməti tərəfindən müxtəlif vergi cinayətləri üzrə ümumilikdə 643 cinayət işi başlayıb. Bunlara vergilərin dövlət büdcəsindən yayındırılması, lisenziya (icazə) olmadan qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaqla gəlir əldə edilməsi, "ƏDV geri al" məqsədi üçün yeni nəsil nəzarət-kassa aparatlarının çeşklərinin satışını təşkil etməklə və dövlət büdcəsinə xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla yalançı sahibkarlıq fəaliyyətinin göstərilməsi, əmək müqaviləsi olmadan işçilərin işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb olunması, aksiz markası ilə markalanmalı olan məhsulların (malların) saxta aksiz markaları ilə markalanması və s. aiddir.

2023-cü ildə əvvəlki ildən qalığı qalmış işlər nəzərə alınmaqla, cəmi 158 cinayət işi üzrə ibtidai istintaq təməllənib. Onlardan 88 cinayət işinin icraatına xitam verilib, 83 nəfər barəsində ittiham elan edilməklə 70 cinayət işi məhkəməyə göndərilib, 10 nəfər təqsirləndirilən şəxs barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

İstintaqı tamamlanmış 88 cinayət işindən 37 iş üzrə vergi ödəyiciləri tərəfindən yayındırılmış vergilər ibtidai istintaq zamanı tamamilə ödənilməyindən, həmin cinayət işləri üzrə əvvəlki illərin ödəmələri nəzərə alınmaqla dövlət büdcəsinə ödənilmiş məbləğ 22 milyon manatdan çox olub.

2023-cü il ərzində ümumilikdə 44,4 milyon manat məbləğində ziyanın dövlət büdcəsinə ödəndirilməsi təmin edilib. Bundan əlavə, vergi borcu üzrə cinayət tərkibi yaranan və vergi orqanlarından daxil olmuş materiallarla bağlı görülmüş preventiv tədbirlər nəticəsində dövlət büdcəsinə 6 milyon manat vəsait ödəndirilib.

Cinayət işləri üzrə keçirilmiş istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində vergi cinayətləri törətdiklərinə görə barələrində axtarış elan edilmiş 14 nəfər şəxs tutularaq təhvil verilib, ibtidai istintaqdan yayılan 1245 nəfər dindirilməsi üçün məcburi gətirilib, 2297 nəfərin yeri müəyyən olunaraq istintaqa məlumat verilib və 612 şəxsin istintaqa gətirilməsi təmin edilib.

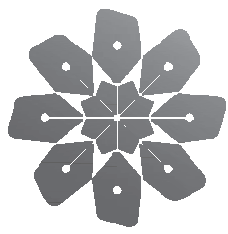
alicəsində istifadə olunur, təhlükəsizlik parametrlərinə cavab verməsi çox mühüm şərtidir. Bu baxımdan hər bir ölkəyə gətirilən qida əlavəsi təyinatı üzrə laboratoriyalarda yoxlanmalı və bundan sonra sertifikatla ölkə daxil satışına icazə verilməlidir.

Onsuz da bu qida əlavələrinin heç biri Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) dərmanlar haqqında reystrinə daxil deyil. Əgər həmin qida məhsullarının tərkibi standartlara uyğun deyilsə, bu artıq hüquqi, kriminal məsuliyyət yaradır.

Beləliklə, genefondu-muza, orqanizminizə təhlükə törədən bu cür məhsulların ölkəyə idxalı hüquqi məsuliyyət yaradır və aidiyyəti qurumlar mütləq şəkildə bununla bağlı ciddi tədbir görməlidir.

Vətəndaşlara isə tövsiyə olunur ki, hansısa sosial şəbəkə üzərindən reklam edilən bu cür elanlara inanmasınlar. Yalnız həkim məsləhəti ilə addım atsınlar. Həkim məsləhəti olmadan sertifikatı olmayan, yoxlanılmamış preparatlardan istifadə təhlükəlidir".

✒ **Xəlilə GƏRAY,**
"Yeni Məşavət"

**Azərbaycan
Respublikasının
Məclisinin İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycanda 2024-cü ilin əvvəlindən qüvvəyə minən yeni vergi qanunvericiliyi, daha doğrusu, Vergi Məcəlləsinə edilən bir dəyişiklik hələ də müzakirə olunur. Söhbət 2018-ci ildə mikrosahibkarlar üçün müəyyən olunan vergi güzəştinin əhatə dairəsinin kəskin məhdudlaşdırılmasından gedir. Belə ki, o güzəştə mikrosahibkarların illik gəlirlərinin 75 faizi mənfəət vergisindən azad olunur. Yanvarın 1-dən etibarən isə bu güzəşt yalnız 3 nəfər maddəli işçisi olan mikrosahibkarlar üçün əlçatandır.

Vergi Məcəlləsinə dəyişiklik layihəsi Milli Məclisə göndərildən bəri davamlı olaraq aparılan müzakirələrdə 50 min manatdan aşağı dövryyəsi olan mikrosahibkarlar üçün 3 nəfər maddəli işçi götürməyin qeyri-mümkün olduğunu, dəyişikliyin mikrosahibkarlar üçün ciddi problemlər yaradacağı bildirilirdi. Müəyyən müddətdə gəniş narazılıq doğuran dəyişikliyə dəyişiklik olunacağı, müəyyən məbləğdə dövryyəsi olan sahibkarlar üçün istisna halın nəzərə alınacağı bildirilsə də, sənəd olduğu kimi təsdiqləndi.

Vergi Məcəlləsinə dəyişikliyin təşəbbüskarı olan Dövlət Vergi Xidməti bu addımı işəgötürənlərin əmək haqqından ödənişlərdən yayınmaq üçün işçiləri VÖİN-lə, mikrosahibkar kimi işə cəlb etmələrinin qarşısını almaq istəyi ilə əsaslandırır. Eyni zamanda bir çox iri şirkətlərin mənfəət vergisindən yayınmaq üçün xərclərini artırmaq məqsədilə mikrosahibkarlardan istifadə etdikləri bildirilir.

Əksər ekspertlərə görə,

qeyd olunan neqativ halların qarşısı başqa yollarla alınmalıdır. İqtisadçı-ekspert Samir Əliyev deyir ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsində fiziki şəxslərin gəlir vergisi 1 milyard 895 milyon manat proqnozlaşdırılıb. Bu isə 2023-cü ilin proqnozundan 195 milyon manat çoxdur: "Dövlət Vergi Xidməti də artımın bir hissəsini mikrosahibkarların hesabına təmin etmək istəyir. Ümumiyyətlə, son proseslər hökumətin vergi güzəştini mexanizmindən imtina tendensiyasını göstərir. Güzəştlərdən qısa müddətdə, yeni nəzərdə tutulduğundan tez imtina onu göstərir ki, Dövlət Vergi Xidmətinin təmsilində hökumətin qərarları etibarlı deyil və istənilən vaxt müzakirəsiz və qapalı şəkildə qərarlarında korrektə edə bilər. Bu, biznesin hökumətə inamını sarsıtmaqla yanaşı, kiçik və orta sahibkarlığın sıradan çıxmasını, biznesin xaricə köçməsinə sürətləndirə bilər. Neft gəlirlərinin azaldığı bir dövrdə vergi bazasının kiçilməsi gələcəkdə dövlət büdcəsinin gəlirlərinə

zərbə vura bilər. Hər bir halda biznes yeni vergi rejiminə tam oturmamış ondan imtina "qeyri-ağarmanı" stimullaşdıracaq".

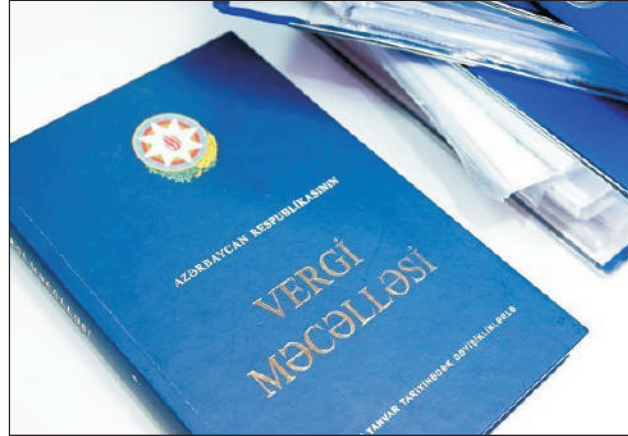
Ekspertin sözlərinə görə, vergi qanunvericiliyinə edilmiş dəyişiklik nəticəsində mikrosahibkarlıq subyektlərinin bir hissəsinin vergi yükü artacaq: "Əgər mikrosahibkarlar gəlirlərinin 5 faizini dövlətə verirdilərsə, bu aydan başlayaraq 20 faizini büdcəyə ödəməli olacaqlar. Yeni mikrosahibkarların vergi yükü birdən-birə 15 faiz artacaq. Sadəcə dillə desək, gəlirləri ən azı 15 faiz azalacaq. Mikrosahibkarlar

İqtisadiyyat

YENİ ÜSAVAT
N 6 (8379) 13 yanvar 2024

Yeni vergi qanunvericiliyi mikrosahibkarlara nə vəd edir? - fərqli mövqelər

Regionda fəaliyyət göstərən mikrosahibkarlar "zərərin azaldılması" imkanından daha az yararlanacaqlar

Tibbi sığorta ödənişini də əlavə etsək, belə çıxacaq ki, bir fərdi sahibkar qazancının 25 faizə qədərini itirəcək.

Burdan da belə nəticə çıxır ki, mikrosahibkarın dövryyə azadlıqca vergi yükü daha da artacaq. İkincisi, regionda fəaliyyət göstərən mikrosahibkarlar "zərərin azaldılması" imkanından daha az yararlanacaq. Üçüncüsü, minimum əmək haqqının ən azı 6 faiz artması kifayət edəcək ki, aylıq sosial ödəniş artsın və hökumət verdiyi cüzi güzəştı artıqlaması ilə geri alsın.

Görünən odur ki, hökumət süni surətdə əmək müqavilələrinin sayının artımaq niyyətindədir. Bu addım belə real olmayan müqavilələrin sayının artmasını dəstəkləyəcək, statistika yaxşılaşacaq, amma real gəlirlər azalmaqla davam edəcək. Digər tərəfdən güzəştlərin təcridcədən aradan qaldırılması siyasəti hökumətin "ağarma" siyasətini səngidəcək və kölgə iqtisadiyyatına yenidən öz töhfəsini verəcək".

İqtisadçı Qaşqay İsmayılə görə, mikrosahibkar özündən başqa 2 nəfər işçini aylıq 350

manat əmək haqqı ilə rəsmiləşdirsə, 700 manat əlavə əmək haqqı fondu yaratmaqla güzəşt hüququnu itirir: "700 manatlıq əmək haqqı fondundan isə ümumilə bədənəndənəndən fondlara 210 manat pul ödəyəcək və əmək haqqı fondundan ayırmalarla birlikdə 700 manat əmək haqqı xərcini və ona bərabər tutulan 60 xərclərinin cəmi olan 760 manatı vergi tutulan gəlirdən çıxmaq hüququ əldə etdiyinə görə 20 faiz hesabı ilə 152 manat az vergi ödəyəcək. Nəticədə sahibkarın (210 - 152) cəmi 58 manat əlavə xərci yaranacaq. Əmək haqqının hesablanması və ödənilməsi ilə bağlı nəzərdə tutulmayan digər xərclər də nəzərə alınmaqla sahibkarın aylıq 70 manatdan artıq itkisi ola bilməz.

70 manat itkinin qarşılığında isə mikrosahibkarın əlavə pensiya kapitalı və pulsuz tibbi sığorta hüququ əldə etdiyinə nəzərə alsaq, bu məsələ etrafında bu qədər ajiotaj yaratmağına dəyməz".

İqtisadçı-ekspert Qalib Toğrulun sözlərinə görə, mikrosahibkarın özü maddəli işçi sayılmadığına görə o, mütləq əlavə 3 nəfəri işə götürməlidir: "Mikrosahibkar özü maddəli işçi sayılmır. Buna görə də güzəştdən yararlanmaq üçün 2 deyil, 3 nəfəri işə götürməlidir ki, bu da əvvəla, kağız üzərində işləyənlərin sayını, ikincisi isə mikrosahibkarların xərclərini artıracaq".

Yeri gəlmişkən, Gürcüstanda mikrosahibkarlar üçün vahid vergi dərəcəsi 1 faiz təşkil edir...

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslərin Davranış Kodeksi təsdiqləndi

Maraqların toqquşmasına yol verməməli və öz vəzifə səlahiyyətlərindən qanunsuz olaraq şəxsi maraqları üçün istifadə etməməlidirlər...

Nazirlər Kabineti "Satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslərin Davranış Kodeksi"ni təsdiqləyib.

APA-nın xəbərinə görə, yeni kodeksin təsdiqi ilə əlaqədar "Dövlət satınalmalarına cəlb olunan vəzifəli şəxslərin Davranış Kodeksi"nin təsdiq edilməsi haqqında" qərar ləğv edilib.

Davranış Kodeksi satınalmalarda maraqların toqquşmasının aradan qaldırılması məsələlərini, satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslərin konkret satınalmalarda maraqlarının olub-olmamasının bəyan edilməsini, satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslərin qanunla müəyyən olunan məsuliyyətini, peşə hazırlığını və onların yoxlanılması norma və qaydalarını müəyyən edir, şəxsi məsuliyyət, qanuna riayət edilməsi, ictimaiyyətlə münasibətdə etik davranış və digər məsələlərin həllinə dair vəzifələri özündə əks etdirir.

Satınalmalara cəlb olunan hər bir əməkdaş Davranış Kodeksinin müddəalarını ətraflı öyrənməli və onun tələblərinə

əməl etməlidir. Satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər qulluq etdiyi dövrdə maraqların toqquşmasına yol verməməli və öz vəzifə səlahiyyətlərindən qanunsuz olaraq şəxsi maraqları üçün istifadə etməməlidir.

Qərara əsasən, Satınalmalarda korruptsiyanın qarşısının alınması tədbirləri müəyyən edilir. Satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər qanunsuz maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və güzəştlər təklif əldə etməyə yönəlmiş hərəkətlərə (hərəkətsizliyə) yol verməməli, qərarlar qəbul etməməlidirlər. Satınalmalar zamanı bu satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər qanunsuz maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunduğu hallarda, həmin vəzifəli şəxslər onlardan imtina etməlidir.

Maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər ondan asılı olmayan səbəblərdən verilsə, o, bu barədə birbaşa rəhbərinə məlumat verməli və maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər onun işlədiyi dövlət orqanına akt üzrə təhvil

verilməlidir. Satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər "Korruptsiyaya qarşı mübarizə haqqında" qanunda nəzərdə tutulmuş məbləğdən yuxarı dəyərə olan hədiyyə qəbul edə bilməz.

Qəbul edilmiş hədiyyənin dəyərindən asılı olmayaraq, əməkdaş qəbul edilmiş hədiyyə və ya xidmətlər barədə öz rəhbərini məlumatlandırmalıdır. Davranış Kodeksinə əməl olunmasına nəzarət xidməti qaydada dövlət orqanının rəhbəri, tabelilik əsasında isə yuxarı orqan tərəfindən həyata keçirilir.

Dövlət orqanının rəhbərinin vəzifələri aşağıdakılardır:

- tabeliyində olan və satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslərin xidməti davranışlarının bu Davranış Kodeksi ilə müəyyən olunan davranış qaydalarına uyğunluğuna nəzarət etmək və onun təhlilini aparmaq;
- öz davranışı ilə Davranış Kodeksinin tələblərinin yerinə yetirilməsi üzrə nümunə olmaq;
- tabeliyində olan vəzifəli şəxsləri hüquqa və etik norma-

lara zidd olan hərəkət etməyə və qərarlar qəbul etməyə sövq etməmək;

- davranış qaydalarının pozulmasının qarşısının alınması və profilaktikası üzrə tədbirlər görmək;

- davranış qaydalarını pozan vəzifəli şəxslərin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün tədbirlər görmək;

- davranış qaydalarının pozulması halları ilə bağlı həyata keçirilmiş tədbirlər barədə vətəndaşları, təşkilatları və dövlət orqanlarını məlumatlandırmaq;

- davranış qaydalarının pozulmasının nəticələrinin aradan qaldırılması, habelə dövlət orqanına ictimai etimadın artırılması üçün tədbirlər görmək;

- davranış qaydalarına əməl olunması ilə bağlı qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri həyata keçirmək.

Satınalan təşkilat tərəfindən satınalma komissiyası formalaşdırıldığı tarixdən etibarən 3 (üç) ay ərzində komissiyanın hər bir üzvü peşə hazırlığının təmin edilməsi məqsədilə dövlət satınalmaları haqqında Azərbaycan Respublikasının

qanunvericiliyi barədə təlimə cəlb edilir. Hər bir komissiya üzvü 2 (iki) ildə bir dəfədən az olmayaraq qeyd edilən təlimə cəlb edilir və onlara bu barədə təsdiqedicə sənəd təqdim edilir. Belə təsdiqedicə sənəd satınalan təşkilat tərəfindən nəzarət orqanına onun tələbi ilə təqdim edilməlidir.

Satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər xidməti vəzifəsinin məsuliyyətini dərindən dərk etməli, vəzifələrini yerinə yetirərkən obyektiv və bitərəf mövqedən çıxış etməlidir. Davranış Kodeksində təsbit olunmuş tələb və qaydalara satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər tərəfindən əməl edilməməsi, həmçinin digər əməkdaşlar və vəzifəli şəxslər tərəfindən həmin tələb və qaydaların pozulması hallarına göz yummaması xidməti intizamın pozulması kimi qiymətləndirilir və intizam məsuliyyəti yaradır. Intizam məsuliyyəti yol verilmiş

pozuntu faktı üzrə keçirilən xidməti araşdırmanın nəticələrinə əsasən müəyyən edilir.

Aşağıdakı hallarda intizam icraatına başlanıla bilər:

- Davranış Kodeksinin müddəalarının satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər tərəfindən pozulması barədə hüquqi və ya fiziki şəxslərdən şikayət və ya digər məlumat daxil olduqda;
- mediada satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər tərəfindən bu Davranış Kodeksinin tələblərinin pozulmasına və maraqların toqquşmasına yol verilməsi barədə məlumat dərc edildikdə.

İntizam icraatı zamanı satınalmalara cəlb olunan vəzifəli şəxslər tərəfindən yol verilən hüquq pozuntusunda cinayət tərkibinin əlamətləri aşkar edildikdə, həmin əlamətləri aşkar etmiş dövlət orqanının rəhbəri bu barədə hüquq-mühafizə orqanına məlumat verməlidir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 10-da yerli televiziya kanallara verdiyi müsahibəsi ilə faktiki ölkə üçün 2024-dəki təxmini "yol xəritəsi"ni göstərdi - diplomatik, iqtisadi-ticari, energetik, hərbi, təbliğati sferalarda, o cümlədən Ermənistanla münasibətlər, Qarabağa qayıdışla bağlı məsələlər də daxil olmaqla.

Sözsüz ki, rəsmi Bakının xarici siyasətində postmüharibə dövrünü sülh sazişi ilə yekunlaşdırmaq kimi çox mühüm, vazkeçilməz prioritet də var. Təəssüf ki, onun reallaşması, beləliklə bölgəmizə daimi sabitliyin gəlməsi yalnızca Azərbaycanın iradəsindən yox, ilk növbədə və daha çox Ermənistanın nə dərəcədə xarici havadarların əlində oynacaq olub-olmamasından asılıdır.

"Bu, bizim iki ölkə (Azərbaycan və Ermənistan - red.) arasındakı məsələmizdir, özümüz də bunu həll etməliyik. Əgər razılığa gəlsək, sülh müqaviləsi imzalanacaq. Razılığa gəlməsək, deməli, ya danışıqlar davam etdiriləcək, ya da dayandırılacaq. Hər iki variant mümkündür". Bunu İlham Əliyev müsahibəsində bildirib.

İrəvanın isə istər danışıqlar, istərsə də konkret olaraq kommunikasiyalar məsələsində hələ də nala-mıxa vurmaları nikbinliyə əsas yaratmır. Nə barədə ki, İlham Əliyev müsahibə zamanı dönə-dönə qarşı tərəfə xəbərdarlıq edib. Onların arasında 4 ildir ləngiyən Zəngəzur dəhlizi məsələsi də var.

"Azərbaycandan Azərbaycanca insanlar və yüklər heç bir yoxlama aparılmadan keçməlidir".

Bunu da İlham Əliyev müsahibə zamanı bildirib.

Dövlət başçısı deyib ki, əks təqdirdə, Ermənistan əbədi dalan kimi qalacaq və əgər dediyim marşrut (Zəngəzur dəhlizi - red.) açılmasa, biz Ermənistanla heç bir başqa yerdə sərhədimizi açmaq fikrində deyilik. Yəni beləliklə, onlar bundan daha çox ziyan görəcəklər, nəinki xeyir.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin özünə aid hissəsinin inşasını bu il yekunlaşdıraraq, həm demir, həm də avtomobil yollarını Ermənistan sərhədinə çatdıracaq. Ermənistan isə dəhlizin öz ərazisindən keçən hissəsi ilə bağlı (41-42 km) hələ də heç bir iş görməyib. Hətta yolun texniki iqtisadi əsaslandırmasını belə həyata keçirməyib.

Kapitulyant ölkə Azərbaycan liderinin xəbərdarlığından nəticə çıxaracaqmı? Nəhayət, dəhlizin özünə aid hissəsinin inşası üçün bu il hərəkətə keçəcəkmə, yoxsa yenə də İrəvanın söz oyunbazlığının şahidi olacağıq?

Politoloq Murad Sadəddinov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistanın atdığı addımlarla bağlı hansısa proqnozlar ver-

Ermənistan Prezidentin müsahibəsindəki mesajı necə qəbul edəcək - rəy

Zəngəzur dəhlizi açılmasa... Politoloq: "Rəsmi Bakı Paşinyanın təklifinə o halda razılaşmağa hazırdır ki, Ermənistan Azərbaycan vətəndaşlarına Zəngəzur dəhlizi ilə rahat gediş-gəliş imkanı yaratsın"

mək siyasi şərhçilər üçün çox çətinidir. Ona görə ki, proqnozlar məntiqdən irəli gələrək verilir, Ermənistan dövlətinin başında olan hakimiyyət son dövrlər elə addımlar atır onun məntiqini anlamaq mümkün olmur. Əgər normal məntiqə düşsək Ermənistan ilk növbədə öz maraqlarından irəli gələrək Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri tezliklə bərpa etməliydi və kommunikasiyaları açmalı idi. Amma realıqda biz əksini görürük:

"Ümumiyyətlə götürdükdə Ermənistan hakimiyyətinin necə davranacağını dəqiq proqnozlaşdırmaq çətinidir. Ermənistan öhdəlik götürüb ki, Azərbaycanın əsas hissəsindən Naxçıvana maneəsi yüklərin və vətəndaşların keçidini təmin etməlidir. 10 noyabr üçtərəfli bəyanatının 9-cu bəndində bu açıq-aydın əksini tapır. Ermənistan üçtərəfli bəyanatın 4-cü bəndinə, yəni Ermənistan silahlı birləşmələrinin Qarabağdan çıxarılması tələbinə məhəl qoymurdu. Nəticədə Azərbaycan 2023-cü ilin sentyabrında 4-cü bəndin tələbinin icrasını özü həll etdi. 9-cu bəndin tələbini Ermənistan yerinə yetirməlidir. Ermənistanın başqa yolu yoxdur. Ermənistan öhdəliyini yerinə yetirməyə Azərbaycan bu ölkə ilə heç bir yolu, sərhəddə heç bir nöqtəni açmayacaq. Biz İran vasitəsilə Naxçıvana yolu çəkəni olsaq Ermənistan demiryolları o yola qoşula bilməyəcək. Azərbaycanın razılığı olmasa bu mümkün ola bilməyəcək. Azərbaycan Ermənistanla sərhəd keçidlərini açmadığı üçün Türkiyə də Ermənistanla yolu açmayacaq. Lakin hələ ki, belə görünür ki, İrəvan

öz mənasız mövqeyindən geri çəkilmir və Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı söz oyunu davam etdirməkdədir. Azərbaycan isə artıq ən yüksək səviyyədə qəti mövqeyini bəyan etmiş oldu".

Politoloq Oqtay Qasimov bildirdi ki, 10 noyabr üçtərəfli bəyanatının şərtlərinə uyğun olaraq Ermənistan Zəngəzur dəhlizini açmaqla bağlı öz üzərinə öhdəlik götürüb. Amma Ermənistan uzun müddətdən bəri bu məsələni uzatmaqla məşğuldur: "Bunu bir neçə səbəbdən edir. Birincisi, müxtəlif bəhanələrlə vaxtı uzadıb özü üçün hansısa əlverişli geosiyasi şəraitin yaranacağını gözləmək niyyətindədir. Neçə ildir bunu gözləyirdi. Dəhlizin təhlükəsizliyinə kimin nəzarət etməsi də vacib şərtlərdən biri hesab olunurdu ki, bu da Qərbi tərəfindən Ermənistanla verilən müəyyən vəd və təkliflər nəticəsində Rusiyanı prosesdən uzaqlaşdırmaq niyyətləri güdürdü. Azərbaycan üç il gözlədi və Ermənistanın bu cür davranışları ona getirib çıxardı ki, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinə paralel kommunikasiya xəttini açmaqla bağlı İranla anlaşdı və bu layihənin icrası işlərinə başlanıb. Bu, Ermənistan verilən bir mesaj idi. Təəssüf ki, Ermənistan o mesajı hələ tam şəkildə anlamayıb və nəticə çıxarmayıb. Ermənistan nəticə çıxarsaydı o zaman müxtəlif adlarla manipulyasiya etməzdi. Belə ki, Ermənistan həmin 42 kilometrlik hissəyə "sülh kəsişməsi", "erməni qovşağı" adlandırmaqla guya əhəmiyyətini artırmağa çalışırdı. Həm də prosesi bununla əngəlləmək istəyirdi. Hesab edirəm

ki, Azərbaycan Prezidentinin verdiyi mesaj dəqiq və kifayət qədər sərt mesajdır. Ermənistan artıq qeyri-müəyyənlikdən müəyyənliyə keçməlidir və yekun qərarı verməlidir. Ya dəhliz Üçtərəfli Bəyanatda qeyd olunduğu kimi açılmalı və Azərbaycan vətəndaşları Azərbaycanın bir hissəsindən digər hissəsi olan Naxçıvana yoxlanılmağa gedib-gəlməlidirlər. Ya da - əks halda Azərbaycan İran ərazisindən keçməklə yeni açılacaq kommunikasiya xəttindən istifadə edəcək. Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin heç bir yerində hansısa bir keçid kommunikasiya açılmayacaq. Nəzərə alsaq ki, Zəngəzur dəhlizinin açılmasında kifayət qədər maraqlı dövlətlər var və bunlar həmin həmin yolun işləməsində maraqlıdırlar. O baxımdan düşünürəm ki, ehtimal az olsa da Ermənistan rəhbərliyi də yaranmış reallıqları dərk edir və bundan nəticə çıxarmalıdır. Hər halda gecikmə ilə də olsa Ermənistan nəhayət bu məsələ ilə bağlı qərarını verəcək. Əks halda Ermənistanın bundan sonra da blokadada qalacağı aşkardır. Bu da Ermənistan dövlətinin gələcəyini ciddi şəkildə sual altında qoya bilər"

Politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin dünənki geniş müsahibəsi Ermənistanla da geniş müzakirə edilir, Azərbaycan dövlət başçısının mesajlarının mahiyyətini anlamağa çalışırlar: "Ermənistanın radikal müxalifəti ilə hər şey aydındır, Azərbaycanla sülhü məğlubiyyətin rəsmiləşdirilməsi kimi qiymətləndirir, taqətdən düşən er-

mən cəmiyyətini hədəfləri özəri üçün də təhlükəli olan "mübarizəyə" səsləyirlər. Radikalardan fərqli olaraq Ermənistanın hakim partiyasının üzvləri, o cümlədən deputatları İlham Əliyevin vasitəçilər olmadan birbaşa danışıqların davamı təklifinə müsbət yanaşıblar. Halbuki, Ermənistanın hakim partiyasının üzvləri və elə baş nazir Nikol Paşinyanın özü təminatçı dövlətlərin vacibliyindən danışırdılar. Onlar eyni zamanda vasitəçilərlə bağlı gərəksiz inadkarlığın gecikməyə səbəb olacağını da anlamağa başlayıblar. Deməli, Paşinyan və onun komandası sülh sazişinin imzalanması naminə İlham Əliyevin "təminatçılara ehtiyac yoxdur" tezisini qəbul edə bilər. İlham Əliyevin ritorikasından anlayıblar ki, sülh sazişinin imzalanmasını gecikdirmək olmaz, Ermənistanla Azər-

baycan və Türkiyə ilə münasibətlərin normalaşdırılması lazımdır. Bunun üçün ilk atılmalı addımlardan biri Zəngəzur dəhlizinin açılması olmalıdır. Ermənistan gec-tez bunu anlayacaq.

Azərbaycan Prezidentinin təxminən iki saat yarımliq müsahibəsindən də bu nəticəni çıxarmaq mümkündür ki, İlham Əliyev Nikol Paşinyanın təbliğat məqsədilə irəli sürdüyü "sülh qovşağı" ideyasını qəbul etmir. Paşinyan "sülh qovşağı" təşəbbüsü adı altında bölgə ölkələri arasında kommunikasiya xətlərinin hər bir ölkənin suverenliyi çərçivəsində açılmasının tərəfdarıdır. Rəsmi Bakı Paşinyanın təklifinə o halda razılaşmağa hazırdır ki, Ermənistan Azərbaycan vətəndaşlarına Zəngəzur dəhlizi ilə rahat gediş-gəliş imkanı yaratsın. Bu olmadan Azərbaycan Ermənistanla sərhədin heç bir məntəqəsini açmayacaq".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Milli Müdafiə Universitetinə yeni rektor təyin edildi

Azərbaycan Milli Müdafiə Universitetinin reisi Heydər Piriye vəzifəsindən azad edilib.

Bu barədə müvafiq sərəncam imzalanıb.

Qeyd edək ki, Heydər Piriye 2022-ci ilin iyun ayında Azərbaycan Milli Müdafiə Universitetinin rektoru vəzifəsinə təyin edilmişdi. (Qafqazinfo)

Polkovnik Gündüz Əbdülov Milli Müdafiə Universitetinə rektor təyin edilib.

Əbdülov Gündüz Əliş oğlu 1976-cı ildə Şuşa şəhərində anadan olub.

2000-ci ildə Türkiyədə Milli Müdafiə Universitetində "sistem mühəndisliyi" ixtisası üzrə bakalavr, 2007-ci ildə yuxarı təhsil pilləsi üzrə ABŞ Quru Qoşunları Baş Komanda və Qərargah Akademiyasında operativ və strateji səviyyədə idarəetmə təhsili alıb, 2016-cı ildə Azərbaycan Milli Müdafiə Universitetinin Strateji Araşdırmalar və Dövlət Müdafiəsini İdarəetmə Akademik Kursunu bitirib.

2000-ci ildən etibarən Azərbaycan Ordusunda leytenant hərbi rütbəsində hərbi xidmətə başlayıb, döyüş bölgəsində yerləşən hərbi hissələrdə və Müdafiə Nazirliyinin Mərkəzi Aparatında müxtəlif komanda-qərargah vəzifələrində polkovnik hərbi rütbəsinədək yüksəlmiş və 2019-cu ilin sonunda öz arzusu ilə ordu sıralarından ehtiyata buraxılıb.

Xidmət müddəti ərzində NATO-nun Beynəlxalq Hərbi Qərargahında qərargah zabiti, daha sonra isə NATO-nun Brüsseldəki Qərargah Mənzilində Hərbi Komitə yanında Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin nümayəndəsi - Azərbaycan Respublikasının NATO-dakı Missiyasının hərbi məsələlər üzrə müşavirinin müavini vəzifələrində hərbi diplomat missiyasını yerinə yetirib.

Azərbaycan Ordusunun NATO və BMT ilə əməkdaşlığı çərçivəsində missiyaya açılan kontingentinin fəaliyyətinin təşkilinə, habelə Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi və Müdafiə Nazirliyi arasındakı iktərəfli planın icrasına rəhbərlik edib.

Ordudan ehtiyata buraxıldıqdan sonra 2020-ci ildə TƏBİB-in Aparat rəhbəri vəzifəsinə təyin olunub.

Gündüz Əbdülov 29 aprel 2022-ci ildə Qarabağ Regional Təhsil İdarəsinə müdir vəzifəsinə təyin edilmişdi.

“Qarabağın erməni sakinlərinə qarşı heç bir etnik təmizləmə aparılmayıb” - Rusiya XİN

Mariya Zaxarova: “Faktları yoxdur, isterika və təhqirdən başqa heç nə mövcud deyil”

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi Qarabağın erməni sakinlərinə qarşı heç bir etnik təmizləmə aparılmadığını açıqlayıb. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova yanvarın 12-də keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Onun sözlərinə görə, əgər Ermənistan tərəfinin Qarabağda ermənilərə qarşı etnik təmizləmənin aparılmasına dair bir sübutu varsa, təqdim etsin.

Ermənistan tərəfinin Qarabağdakı Rusiya Sülhməramlı Kontingentinin öhdəliyini yerinə yetirməməsi ilə bağlı rəsmi İrəvanın ittihamlarına cavab verən Zaxarova qeyd edib ki, sülhməramlı qüvvələrə qarşı səsləndirilən ittihamlar əsassızdır.

“Biz Qarabağdakı Rusiya sülhməramlıları əleyhinə Ermənistan hakimiyyət nümayəndələrinin bəyanatlarını görürük və onları destruktiv hesab edirik. Qəribədir ki, bu bəyanatlar davam edir. Biz dəfələrlə bu bəyanatlarla bağlı Rusiya tərəfinin mövqeyini Ermənistan tərəfinin diqqətinə çatdırmışıq. Bildirmişik ki, bu cür bəyanatlar ikitərəfli münasibətlərdə yeni problemlər yaradır və dəqiq heç nəyin həllinə kömək etmir. Nə ikitərəfli gündəliyin möhkəmlənməsinə, nə regional problemlərin həllinə kömək edir. Lakin təəssüflər olsun ki, görünür bu, orada sanki kiməsə sərf edir. Artıq bilmirəm, bu, Ermənistanda kiməsə sərf edir, ya xaricdə kiməsə sərf edir. Biz hesab edirik ki, bu cür bəyanatlar öz üzərindən məsuliyyəti atmaq üçün verilir. Başqa cür bunu qiymətləndirə bilmirəm. Mən sadəcə olaraq konkret sübutlar gətirirəm. Məsələn ondadır ki, Rusiya Federasiya Şurasının 18 noyabr 2020-ci il tarixli qərarnameşində deyilir ki, Rusiya Sülhməramlı Kontingenti regiona atəşkəslə bağlı razılaşmaya nəzarət etmək, eləcə də, Qarabağın əhalisinə və mülki obyektlərə ziyan vurulmasının qarşısını almaq məqsədi ilə göndərilir. Mənim sualım bu sənədə istinad edib, Rusiyanı nədəsə ittiham etməyə cəhd edənlərdir. Bunlardan hansı icra olunmayıb? Əgər kimse vicdanını itirib bunlardan nəyinsə icra olunmadığını deyirsə, o zaman zəhmət olmasa, fakt təqdim eləsin. Faktları, arqumentləri masa üstünə qoysun. Faktlar yoxdur. İsterika və təhqirdən başqa heç nə yoxdur. Bu sənədə yazılanlar icra olunub. 2023-cü ilin sentyabrında eskalasiya zamanı bu sənədin həsr olunduğu şeylərin baş verməsinə imkan verilməyib. Rusiya sülhməramlılarının peşəkar fəaliyyəti sayəsində bu, mümkün olub. Onların aktiv vasitəçiliyi ilə 2023-cü ilin 20 sentyabrında döyüşlərin dayandırılması haqqında razılıq əldə olunub və Qarabağın erməni əhalisi ilə Azərbaycan hakimiyyəti arasında danışıqlar keçirilib. Rusiya sülhməramlıları Qarabağ ermənilərinə humanitar yardım göstərüb, tibbi təxliyəsinə həyata keçirib. Heç kəsin onları (sülhməramlıları-red.) təhqir etməyə haqqı çatmır. Kimlərsə onları təhqir etsə, biz cavab verəcəyik. O ki qaldı Qarabağda etnik təmizləmə iddiasına, yəni də faktların təqdim olunmasını istərdik. Əgər hansısa sənəd varsa, hansısa beynəlxalq təşkilatın sənədi varsa, hansı ki, həmin təşkilatı İrəvanda nüfuzlu hesab edirlər, misal üçün BMT və digər təşkilatı... əgər etnik təmizləmənin baş verməsi haqqında hansısa sənəd və ya hansısa bəyanat varsa, zəhmət olmasa, bizə bu sənədə istinad təqdim edin”, - Rusiya XİN sözçüsü yekunlaşdırıb.

Sülh danışıqları məsələsində Ermənistan yenə “nala-mıxa” vurmağa başlayıb. Ehtimal ki, rəsmi İrəvan 2024-cü ildə də Bakı ilə danışıqları imitasiya etməklə zaman qazanmaq və bu vaxt ərzində ordusunu dirçəldib masa arxasında havadarların dəstəyi də daxil, Azərbaycanla sərt mövqedən danışımağı xəyal edir.

İlə Təl-Əvivin arasına girməsi, münasibətlərə kölgə salması mümkünmü? Hansı ki, bu onun çoxdankı arzusudur.

Əlbəttə, İsrail suveren dövlət kimi silah satışı ilə bağlı siyasətini müstəqil müəyyən edir. Ancaq Ermənistan həm də antisemitizmin kök saldığı bir ölkə. Onunla

təsili Azərbaycana qarşı “hərbi cinayətlərin araşdırılmasına” çalışması və bu prosesə beynəlxalq prokurorları da cəlb etməsi heç nəyi dəyişməyəcək.

Təbii ki, rəsmi İrəvanın bu şəkildə davranışları Ermənistan Azərbaycan münasibətlərində normallaşma prosesinə kölgə salır və sülh danışıqlarında vaxtı

dur. Və ümumiyyətlə söhbət hərbi avadanlıqlardan deyil, narkotiklərin cəzaçəkmə müəssisələrinin ərazisinə daxil olmasının qarşısını almaq üçün İsrail istehsalı olan xüsusi avadanlıqlardan, yeni müşahidə cihazlarından gedir”.

Siyasi ekspert İsrailin Azərbaycanla münasibətlərə kölgə salacaq addımlar

Ermənistan İsrail silahlarına da göz dikib - sülh imitasiyası fonunda savaş hazırlığı

Ekspert: “Ermənistanın cılız büdcəsi İsrail silahlarını almaq iqtidarında deyil”

Ermənistan üstəlik, Azərbaycana qarşı beynəlxalq səviyyədə yeni qarayaxma kampaniyası aparmağa hazırlaşır. Ədliyyə naziri Qriqor Minasyan yeni il sonrası mətbuat konfransında artıq bunun anonsunu verib. Minasyan həyasızcasına bildirib ki, Ermənistan ratifikasiya etdiyi Roma Statutu vasitəsilə Azərbaycana qarşı “hərbi cinayətlərin araşdırılmasına” çalışacaq. Onun sözlərinə görə, Ermənistanın istintaq orqanları Azərbaycana qarşı proseslərə beynəlxalq prokurorları da cəlb edəcək.

İndi sülh istəyən ölkənin niyyəti, ritorikası beləmi olur?

Minasyan həmçinin bildirib ki, Ermənistan İsraildən PUA-larla mübarizə məqsədilə avadanlıqlar alaçaq: “Biz PUA-ların cəzaçəkmə müəssisələrinin ərazisinə daxil olmasının qarşısını almaq üçün İsrail istehsalı olan xüsusi avadanlıq almaliyiq”.

Onun dediyinə görə, müasir texnologiyalar kifayət qədər böyük məsafədən bir metrə qədər dəqiqliklə narkotiklərin cəzaçəkmə müəssisələrinin ərazisinə atılmasına imkan verir. Son vaxtlar dronlar vasitəsilə Ermənistanadakı cəzaçəkmə müəssisələrinin ərazisinə narkotik vasitələrin atılması halları artıb.

Belə bir avadanlığın ardınca İsraildən Ermənistanə müasir öldürücü silahların tedarüki də mümkünmü? İki ölkə arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq hara qədər genişlənə bilər? İrəvanın bu yolla həm də Bakı

hərbi sferada ciddi şəkildə yaxınlaşma nə dərəcədə realdır?

Xatırladaq ki, 44 günlük müharibədən sonra kapitulyant ölkə əsasən Hindistan və Fransa hesabına öz hərbi arsenalını bərpa etməyə çalışır.

Siyasi ekspert Yusif Bağırzadə “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Ermənistanın Azərbaycana yönəlik bu səpkili davranışları, müxtəlif məsələlərdən istifadə edərək ölkəmizə qarşı qarayaxma kampaniyası aparması ilk hal deyil. Bu hər zaman belə olub və bundan sonra da olacaq. Amma indiyə qədər olduğu kimi bundan sonra da bu tip hərəkətlərlə nəyə nail olmaları mümkün deyil. Prezidentin yerli televiziyaları verdiyi son müsahibədə də dedi ki, bizim gücümüz haqlı olmağımızda daim ədaləti və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini əsas götürərək hərəkət etmişik. Odur ki, Ermənistanın Roma Statutu vasi-

uzatmağa hesablanıb. Səbəb isə sadədir. Müstəqil olmayan, Ermənistanın maraqlarını deyil, ayrı-ayrı üçüncü ölkələrinin maraqlarını əsas tutan rəsmi İrəvan hələ də öz havadarlarından sülh sazişinin imzalanması üçün razılıq ala bilməyib. Nəyin bahasına olursa olsun regionda təmsil olunmaq və özələrinin Cənubi Qafqaz maraqlarını təmin etmək istəyən güclər Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanacaq sülh sazişini öz maraqlarının təmin olunmasına əngəl kimi görürlər.

BMT Təhlükəsizlik Şurasında, Avropa İttifaqında, Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə də daxil olan Ermənistanın sülh prosesini maksimum uzatmaq üçün təzyiqlər edirlər. Ermənistan da bu təzyiqlərə boyun əyərək Minasyanın təmsilində sərəşəm açıqlamalarla çıxış edir.

Ermənistanın İsraildən PUA-larla mübarizə məqsədilə avadanlıqlar almasına gəldikdə isə bu hələ ki, arzu-

atacağına inanmadığını bildirdi: “Birincisi, yəhudilərin az qala özlərinə ikinci vətən hesab etdikləri Azərbaycanı Ermənistan kimi antisemitizmin kök saldığı bir ölkəyə dəyişməyəcəyi baxımından, ikincisi isə Azərbaycan və İsrail arasında olan uzunmüddətli müttəfiqlik münasibətlərinə görə. Təkcə bir fakt deyim ki, 2016-2020-ci illərdə Azərbaycanın əsas silah idxalının 69 faizi İsrailin payına düşüb ki, bu da həmin dövr üçün İsrailin silah ixracının 17 faizini təşkil edir. Bu gün də vəziyyət təqribən eynidir. Yəni başqa sözlə, Ermənistan və İsrail arasında hərbi sferada ciddi şəkildə yaxınlaşma ümumiyyətlə real deyil. Məsələnin maliyyə tərəfi də İrəvanın xeyrinə deyil. Bilirsiniz ki, İsrail silahları modern, ən müasir silahlardır və qiymətləri də buna görə yüksəkdir. Ermənistanın cılız büdcəsi İsrail silahlarını almaq iqtidarında deyil”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Yunanistanın xarici işlər naziri Yorgos Herapetritis Ermənistanla səfər edib. Səfər zamanı o, bir sıra anti-Azərbaycan açıqlamaları verib, ərazi bütövlüyümüzə və suverenliymizə hörmətsizlik göstərərək, daxili işlərimizə kobud müdaxilə edib. Başından yekə fikirlər söyləyib.

Məsələn, Herapetritis İrəvanda ölkəsinin "Qarabağda xristian ocaqlarının qorunması və onlara dəymiş ziyanın müəyyənəşdirilməsi məqsədilə Avropa İttifaqı və UNESCO çərçivəsində kampaniyaya start verəcəyi"ni bildirib. Yeni həm də sırf xristian təəssübkeşliyindən çıxış edib.

Qeyd edək ki, Yunanıstan Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyində xüsusi rol oynadığı, bizdən təbii qaz, neft idxal edən tək ölkədir ki, bizə qarşı belə demarşa yol verir, tərribatçı və haqsız mövqe sərgiləyir. Görsən niyə? Qarabağda Azərbaycan xalqının dini-mədəni irsi erməni vandalları tərəfindən Yer üzündən silinəndə Yunanıstan və onun siyasətləri, diplomatları harda idilər, səsləri niyə çıxmırdı?

Arayış üçün bildirik ki, Yunanıstan təbii qaza olan ehtiyacının 20 faizini Azərbaycan hesabına ödəyir. Qazla yanaşı bu ölkə bizdən neft və neft məhsulları, azot gübrələri, bütün xammal da alır. O zaman bu ikiüzlü siyasətin adı nə?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov Yunanıstanla etiraz notasının təqdim olunmasının tərəfdarıdır: "Qərb ölkələri Ermənistanla Azərbaycan arasında Qarabağ torpaqlarımızın işğalı səbəbindən yaşanmış münaqişədə on illərdir ki, Ermənistanı dəstəkləyirlər. Bu məsələdə Fransa və Yunanıstanın xüsusi canfəşanlıqlarının və onların bəzən az qala ermənidən daha çox erməni olduqlarını göstərmək cəhdlərinin kökündə bir məsələ - xristian təəssübkeşliyi dayanır. Biz Fransa hökuməti və onun sərəsəm prezidenti Makronla artıq layiq olduğu dildə danışmağa start vermişik. Hesab edirəm ki, Azərbaycan hökuməti eyni şəkildə də Yunanıstanın cavabını verməlidir. Bir məsələni də ima diqqətdə saxlamalıyıq. Heyatda tarix də göstərir ki, hamı ilə eyni dildə danışmaq heç də yaxşı nəticələrə aparıb çıxarmır. Bu səbəbdən hər kəsə onun anladığı dildə danışmaq lazımdır. Belə olduqda, sən həm də öz mövqeyini davamlı qoruya bilirsən. Bu səbəbdən Qarabağ savaşında öz haqqını bərpa etmiş Azərbaycana qarşı nümayiş etdirilən bu cür siyasi əxlaqsızların qarşısında humanizm nümayiş etdirməyə lüzum

Yunanıstandan Azərbaycana qarşı həyasız demarş - həm qazımıza isinir, həm də...

Politoloq: "Bu sərəsəmləmələrlə bağlı etiraz notası təqdim olunmalıdır"

yoxdur.

Fransa və Yunanıstan kimi ölkələr və bu ölkələrdə siyasi hakimiyyətin başında dayananlar anlamalıdır ki, Azərbaycansız Cənubi Qafqazda onlar heç nə edə bilməzlər. Bu gün Azərbaycan Cənubi Qafqazın açar dövlətidir, onun iqtisadiyyatının 70%-ə qədərində sahibdir və bu regionun yeganə neft-qaz resursları olan ölkəsidir. Və nəhayət, bu gün Azərbaycan bütün dünyaya hansı hərbi gücə sahib olduğunu hərbi meydanında sübut etmiş bir ölkədir. Bu torpaqlarda mövcud olmağın yeganə yolu Azərbaycanla sivil münasibətlər qurmaqdan keçər bilər. Azərbaycanı bu və ya digər şəkildə şantaj etməklə bu məkanda əsaslanmaq mümkün deyil. Müstəmləkə tefəkkürünə söykənən belə təhdid yolları isə hər kəsi dalana aparıb çıxaracaqdır.

Baxın, Yunanıstan xarici işlər nazirinin "Qarabağda xristian ocaqlarının qorunması və onlara dəymiş ziyanın müəyyənəşdirilməsi məqsədilə Avropa İttifaqı və UNESCO çərçivəsində kampaniyaya start verəcəyi"ne dair sərəsəmləmələri nə vaxt baş verir? Bu bəyanatın ABŞ Dövlət Departamentinin Azərbaycanı dini azadlıqların boğulmasında ittiham etməsindən bir qədər sonra səsləndirilməsi təsadüfi deyil. Bu, ABŞ rəsmilərinin dini azadlıqlarla bağlı Azərbaycana qarşı səsləndirdiyi böhtan xarakterli fikirlərdən sonra həmin baxışların onun Avropadakı vas-

salları tərəfindən davam etdirilməsi deməkdir. Bu sadəcə ikili standartlar deyil, xristian həmrəyliyi. Belə olmasaydı, 30 il işğal altında saxlanmış Qarabağ torpaqlarımızda erməni vandalları tərəfindən bütün dini və mədəniyyət abidələrimizin yerlə yeksan edilməsi faktı bu siyasi əxlaqsızların dilindən heç olmasa bir-cə dəfə səslənərdi.

Hesab edirəm ki, Yunanıstan xarici işlər nazirinin bu sərəsəmləməsinə ən yüksək səviyyədə münasibət bildirilməlidir. Yunanıstanın Azərbaycandakı səfiri Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılmalı və ona bu sərəsəmləmələrlə bağlı etiraz notası təqdim olunmalıdır. Eyni zamanda, Yunanıstan xarici işlər naziri persona non-grata elan edilməlidir. Bu fikirlər nə qədər sərt səslənsə də, dediklərimin alternativini görə bilmirəm...

Bütün bunlar bir daha göstərir ki, Qərbin xristian həmrəyliyinə söykənərək türk-islam dünyasına qarşı nümayiş etdirdiyi ədalətsiz münasibətə qarşılıq olaraq türk-islam dünyası daha əzmkar birlik nümayiş etdirməlidir. Baxın, son onilliklər boyu türk-islam dünyasına aid ölkələr Qərb dövlətlərinin xristian həmrəyliyinə söykənərək atdıqları addımlardan nə qədər məşəqqətlər yaşayıblar?

Bütün hallarda bizə qarşı yönəlmiş haqsızlıqlara layiqli cavab verməliyik".

Ağ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli də hesab edir ki,

Azərbaycan Yunanıstanla xəbərdarlıq etməlidir: "Ermənistan müstəqilliyini bərpa edəndən sonra bu ölkəni ilk tanıyan Yunanıstan olub. Erməni-yunan münasibətləri antitürk mövqeyi üstündə qurulub. Düşmənlərimiz tarixi bizdən yaxşı bilirlər və yad-daşlarında saxlayırlar. Yunan xarici işlər nazirinin İrəvanda anti-Azərbaycan açıqlamalarına gəldikdə isə, buna rəsmi Bakı sərt reaksiya bildirməlidir. Yunan səfiri XİN-imizə çağırılıb ona nota təqdim edilməlidir. Azərbaycan Yunanıstanla xəbərdarlıq etməlidir. Bir neçə Avropa ölkəsinə qaz, neft məhsulları veririk, amma istədiyimiz dəstəyi ala bilmirik. Bu problemi aradan qaldırmalıyıq. Bunun üçün də qaz, neft verdiyimiz Avropa ölkələrinə təzyiq etməyə bacarmalıyıq. Əgər onlar bizdən asılıdırsa, biz də bunun səmərəsini görməyə bacarmalıyıq. Ukrayna-Rusiya müharibəsi Avropanın qaz və neftə ehtiyacını çoxaltdı. O cümlədən bu məsələdə Azərbaycana da ehtiyacları var. Fon der Lysyen boşuna Bakıya səfər etməmişdi. Rus qazı və neftindən sözdə imtinasından sonra Azərbaycan neft və qazının Avropaya dəstəyi az olmadı. Bu dəstəyin qarşılığını almağı bacarmalıyıq".

Politoloq Rusif Məmmədsoy isə Yunanıstanın ölkəmizə qarşı münasibətində həm də Azərbaycan-Şimali Kipr Türk Respublikası əlaqələrini əsas görür: "Yunan rəsmisinin İrəvanda sərəsəm açıqla-

Azərbaycanın Ermənistanla qarşı kompensasiya tələbi üzrə iclas keçirildi

Niderlandın Haaqa şəhərində yerləşən Daimi Arbitraj Məhkəməsinin mənzil-qərargahında Enerji Xartiyası Müqaviləsinə əsasən Azərbaycanın Ermənistanla qarşı qaldırdığı dövlətlərarası arbitraj çərçivəsində prosessual iclas keçirilib.

Xarici İşlər Nazirliyindən Musavat.com-a verilən məlumata görə, iclasda ölkəmizi Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti təmsil edib.

Bildirilib ki, ötən ilin fevral ayının 27-də Azərbaycan Ermənistanın Enerji Xartiyası Müqaviləsinin çoxsaylı müddəalarını və beynəlxalq hüququn prinsiplərini pozmasına əsasən kompensasiya tələbi ilə arbitraj prosesinə başlayıb.

Azərbaycanın arbitraj bildirişində Ermənistanın 30 ilə yaxın qanunsuz işğal etdiyi Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisi olan Qarabağ bölgəsində yerləşən enerji resursları üzərində ölkəmizin suveren hüquqlarını tanımaqdan və onlara hörmətdən imtina edərək, beynəlxalq öhdəliklərini pozduğu izah edilib.

Qeyri-qanuni işğal dövründə Ermənistan Azərbaycanı qanunsuz olaraq öz enerji resurslarına çıxış və onları inkişaf etdirmək imkanlarından məhrum edib, habelə həmin resursları öz istifadəsi və mənfəəti üçün zəbt edib. Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində mövcud zəngin su, külək və günəş enerjisi ehtiyatlarından istifadəsinin də qarşısı alınıb.

Arbitraj prosesi, məsələnin Azərbaycan və Ermənistan arasında diplomatik danışıqların bir neçə raundunda qənaətbəxş həllin tapılmamasından sonra Enerji Xartiyası Müqaviləsinə uyğun olaraq başlanıb. İş üzrə qərar hər iki tərəfdən təyin edilmiş üç hakimdən ibarət arbitraj məhkəməsi tərəfindən qəbul ediləcək. Arbitraj məhkəməsinin Ermənistanın Enerji Xartiyası Müqaviləsi üzrə qanuni öhdəliklərinə əməl etməməsi ilə bağlı qəti qərarın verilməsi və beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq ədalətli təzminat tələb edilməsi sorğu olunub.

malar verməsinə təəccüblə qarşılamamalıyıq. Yunanıstan prosesin əvvəlindən sonuna qədər ermənilərin yanında tamamilə obyektivlikdən kənar çıxış ediblər. Yunan rəsmisi Yorgos Qarabağda xristian ocaqlarının qorunması ilə bağlı kampaniyaya start verəcəklərini bildirir. Yorgosa sual vermək lazımdır ki, 3-5 erməninin taleyi ilə bu qədər maraqlanırsınızsa, o zaman 1 milyona yaxın azərbaycanlı məcburi köçkünün taleyi ilə bağlı bir dəfə də olsun fikir bildirdinizmi? Bilirsiniz, biz artıq anlamalıyıq ki, bizim qarşımızda sadəcə Ermənistan deyil, biz həm də dünyanın bir sıra ölkələrinə, bir neçə ölkəni istisna etsək

xristian blokuna qarşı mübarizə aparırıq. Yunanıstanın mövqeyinə gəlincə isə, Azərbaycanın Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti ilə münasibətləri, Türkiyə ilə strateji mütəfiqlik səviyyəsinə gəlməsi də görünür ki, Afanı ciddi şəkildə narahat edir. Buradan həm də belə bir nəticə ortaya çıxır ki, bizi artıq sadəcə Azərbaycan olaraq deyil, həm də Türkiyə-Azərbaycan olaraq qiymətləndirirlər. Ümumilikdə bu tipli açıqlamalardan narahat olmağa dəyməz. Cənab prezident İlham Əliyevin də dediyi kimi Qarabağ məsələsi tarix olub və biz növbəti hədəflərə baxmalıyıq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Hüseyn Boltun Sumqayıt səfəri

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bu yaxınlarda Sumqayıt tərəflərdə qərribə bir işıqfor xəbər obyektinə çevrilmişdi. Onun yaşıl işığı cəmi 4 saniyə yanırdı. Əgər həmin müddətdə yolu keçməsən, vay halına. Təbii ki, yaramaz jurnalistlər xəbəri paylaşdılar, işıqfor idarəsi təkzib verdi, daha dəqiqi, dedilər nəse texniki yanlışlıq olmuşdur, bu dəqiqə qaça-qaça gedirik onu qayıрмаğa. Yəni, düzəltməyə. Böyük ehtimal artıq yaşıl işıq orda bütün başqa dünya dövlətlərindəki kimi, azı 30 saniyə yanır, millət arın-arxayın yolunu keçir, dinc sosializm quruculuğuna yollanır. Şair demişkən, canlanırsan hər qarış yer Sumqayıtda, Xəritəyələr yaradır el Sumqayıtda.

Yeri gəlmişkən, o tərəflərdə çölün ortasında böyük bir sənaye məhəlləsi salınmışdır, zavodların üstüsü göyə bülənd olur, istehsal fısıqırq, çal oynasın Əjdər əmi və sairə. Hətta uzun illər dustaq olmuş keçmiş iqtisadi inkişaf nazirimiz Fərhad müəllim də bir aralar qayıdıb orda sex açmışdı, bilmirəm axırı necə oldu. İnşallah, yaxşı olar. Necə də olmasa, öz mahnımız, öz pomidorumuzdur.

Pomidor demişkən, bu yaxında hardasa gözümə sataşdı, Alyaskada pomidorun qiymətini yazmışdılar, vurub-çıxıb, çevirib-xırdalayıb baxdım ki, bizim şanlı Biləcəri də pomidorun qiyməti əslində Alyaskadakından o qədər fərqlənir. Deməli, aşağı-yuxarı biz Amerikaya çatıb, onu ötmüşük. Xruşşov uzaqgörən adam imiş. Qalır Biləcəridən qızıl tapmaq.

Sumqayıt sənaye zonasından yazırdım. Bir dostumuz vaxtilə orda kabel qayıran zavodda çalışıb, deyir içəri kamera qoyduq, gördük işçilər kabel mislərini pəncərədən atıb oğurlayırlar. Bir ayda hardasa 30 min manatlıq mis oğurlanıbmış. Fəhlələrin bəziləri isə işdən çıxanda kabeli qarnına dolayırmış. Paltarın altından. İnsan niyə belə etsin? Dövlətimiz bu cür gözəl şərait yaradıb. Gədəbəydə kartofu küçəyə yiyəsiz qoyub gedirsən, camaat çəkir, pulunu bankaya atıb çıxıb gedir.

Bax, sözü ona getirirəm ki, əslində işıqforun dörd saniyəlik keçidi bizim sürətli inkişafımızdan xəbər verirdi. Faktiki, biz millət olaraq, türkün sözü, "ışınlanma" prosesindəyik. Köhnə dillə yazsam, teleportasiya. Düyməni basırsan, saniyə içində kilometrərlə uzaqda peyda olursan. İnəyi bəri başdan salırsan, o başdan kolbasa çıxır. (Açıq, bu başqa mövzuya aid misal idi, heç bilmirəm niyə bura düşübdür. Söz azadlığıdır də. Sözlərin qabağını almaq olmur. Hansı, hara istəsə yazılır. Qədri-ni bilin. Şair demişkən, sağlığında qiymət verək insanlara. O cümlədən, uşaq pulu vermək yaxşı olar).

İkinci bir tərəfdən (ifadənin gözəlliyinə baxın!), işıqforu 4 saniyədə keçmək xalqımızın idman sahəsində inkişafına töhfələr verəcəkdə. Nəticədə Hüseyn Boltlar, Ramil Quliyevlər yetişəcəkdə. Məsələn, Hüseyn müəllim 100 metrni 9,58 saniyəyə qaçmaq üzrə dünya rekordunun yiyəsidir. Bizdə əgər səkini restorana, parkinq yerini reysə satmasan, küçənin eni orta hesabla 8-9 metr olur. Ən pis halda 3 metr - böyür-böyürə iki babat, inkişaf etmiş vətəndaşımız keçirsə, bəsdir. (Böyür-böyürə yazarkən səs yox, hərəkət üsulu göstərilmişdir).

İndi Hüseyn müəllimin rekorduna qayıtsaq, balaca riyazi hesablama göstərir ki, o, hər 10 metri bir saniyədən az vaxtda qaçıbdır. Faktiki, uça-uça gedib. (Səhədlər açılsa camaatımız da belə uçar). Deməli, Hüseyn Bolt Sumqayıta gələydi həmin 4 saniyəlik işıqforun yaşıl işığından azı 4 dəfə keçə bilərdi. Hətta axırda asudə vaxtı qalardı, gedib Sumqayıt bulvarında çay içərdi, təzədən gəlib küçəni keçərdi.

Bəs siz niyə narazılıq edirsiniz?

"Bizə qarşı qanlı müharibə aparan, vandallıq törədən, Xocalı soyqırımını törədən, torpaqlarımızı, şəhərlərimizi, kəndlərimizi yerlə yeksan edən canilər bu gün həbs olunub, saxlanılıb və ədalət qarşısında cavab verəcəklər". Bunu Prezident İlham Əliyev yanvarın 10-da yerli televiziya kanallarına müsahibəsində deyib.

Onların arasında Qarabağda olmuş bütün keçmiş "liderlər", daha sonra Qarabağa ixrac edilmiş "baş nazir" və digərlərinin yer aldığını bildirən dövlət başçısı həmçinin vurğulayıb: "O qruplaşmada təkcə iki nəfər çatışmır, onlar da İrəvandır, onlar da olsa, onda tam heyət formalaşır. Bu, doğrudan da ədalətin Zəfəridir və mən deyəndə ki, ədalətə inanmaq lazımdır və ədaləti təmin etmək üçün mübarizə aparmaq lazımdır, məhz bunu nəzərdə tuturam".

Sözsüz ki, həmin iki erməni Xocalı hərbi caniləri Robert Köçəryan və Serj Sərkisyanıdır. Hərçənd İrəvanda daha iki hərbi cinayətkar gizlənir - Vitali Balasanyan və Samvel Babayan. Onların Bakıya gətirilməsi üçün nə vaxt əlverişli şərtlər yarana bilər? "Azərbaycan Serj Sərkisyan və Robert Köçəryanın həbs olunması üçün hər şeyi edəcək". Bunu isə erməni türkolox Vərujan Geqamyan bildirib. "Bakı Ermənistanın keçmiş prezidentləri Serj Sərkisyan və Robert Köçəryanı tutmaq üçün hər şeyi edəcək, Əliyev bunu birbaşa dedi. Azərbaycan qaz təchizatı baxımından Avropa Birliyinin əsas tərəfdaşlarından biridir. Ona görə də heç bir halda Qərbin təzyiqindən qorxmur, çünki belə bir şey olmayacaq", - V.Geqamyan qeyd edib. Qalır zaman amili. Ümid edək ki, bu itlər la-yiqli cəzalarına çatdırılmadan gəbərməyəcəklər.

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirovun "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Köçəryan və Sərkisyanı Haaqa tribunalarına verməyə ehtiyac yoxdur. "1998-ci ildə Roma statutu təsdiq edilib və Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsi daimi fəaliyyət göstərir. Onların cinayətləri Roma statutundan əvvəl baş verib. Biz də həmin statutu ratifikasiya etməmişik deyə özümüz addım atmalıyıq. Misal üçün Səddam Hüseynə, Slobodan Miloşeviçə qarşı dünya səfərbər olmuşdu. Bu Xocalı caniləri üçün isə beynəlxalq ictimaiyyət maraqlı deyildi. Əksinə, Araik, Ruben xarici ölkələrə səfər edirdilər. Ona görə Azərbaycan özü addım atabilir", - deyə həmsöhbətimiz belə dəyərləndirir. X.Bəşirov hesab edir ki, beynəlxalq hüquqa söykənərək cinayət törətmiş həmin Xocalı qatillərini mühakimə edə bilərik: "Onlar soyqırımı, təcavüz, terror cinayətləri törədiblər, ərəzi bütövlüyünə qarşı cinayətlər törədiblər. O baxımdan beynəlxalq hüquq bu cinayətləri törətmiş şəxslərin mühakiməsini əsaslı sayır. Azərbaycan dövləti həbs edilən separatçılarla bağlı ibtidai istintaq aparır, separatçı liderlər saxlanılıblar, həmin ərəzilər nəzarətimizdədir. O torpaqlarda kütləvi insan məzarlıqları aşkarlanıb. Bütün sübutlar toplanıb, məhkəməsinin başlanmasını görcək. İrəvanda olan canilərin də həbsi üçün müvafiq addımların davam etdirilməsi lazımdır".

Prezident Əliyevin dediyi o iki cani erməni - onları necə yaxalamalı...

Xocalı qatilləri Robert Köçəryan və Serj Sərkisyan da istintaq təcridxanasında "çay içməyə" yaxındır, erməni türkolox əmindir ki, Azərbaycan bunun üçün hər şey edəcək

rədiqlər. O baxımdan beynəlxalq hüquq bu cinayətləri törətmiş şəxslərin mühakiməsini əsaslı sayır. Azərbaycan dövləti həbs edilən separatçılarla bağlı ibtidai istintaq aparır, separatçı liderlər saxlanılıblar, həmin ərəzilər nəzarətimizdədir. O torpaqlarda kütləvi insan məzarlıqları aşkarlanıb. Bütün sübutlar toplanıb, məhkəməsinin başlanmasını görcək. İrəvanda olan canilərin də həbsi üçün müvafiq addımların davam etdirilməsi lazımdır".

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu Köçəryanla Sərkisyanın həbsi üçün siyasi şəraitin yetişməli olduğunu düşünür. Onun gümanına görə, hər iki Xocalı canisi Azərbaycana ekstradisiya edilməlidir: "Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalanarsa, diplomatik əlaqələr yaradılsa, bu məsələ İrəvan qarşısında qaldırıla bilər. Ancaq burada siyasi iradə olmalıdır. Paşinyan hakimiyyətə gəldikdən sonra Köçəryanı həbs etdi, amma uzun müddət saxlaya bilmədi. Çünki Rusiyadan təzyiq gördü, Putin onun azadlığa buraxılmasını istədi. Bu günlərdə həbs edilən separatçılar haqda Kreml başçısına suallar verildəndə də demişdi ki, niyə zəmləmə prosesi həllini tapdıqdan sonra Azərbaycanın humanitar addımlar atacağına ümid edir. Bununla eyni vaxtda vurmuşdu ki, Vardanyan və digərlərinin azad olunması üçün gələcəkdə Bakıdan jest gözləyəcək. O baxımdan bu məsələ daha çox siyasi xarakter daşıyır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Moskva Mirzoyanın "regressiya" bəyanatı ilə Bononun səfərinin əlaqəli olduğunu istisna etmir

Moskva İrəvanın Bakı ilə sülh müqaviləsində "regressiya" ilə bağlı bəyanatları ilə ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz üzrə danışıqlarda baş müşaviri Lui Bononun Ermənistan səfəri arasında əlaqə olduğunu istisna etmir.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova bu gün keçirdiyi brifinqdə bildirib.

O, Ermənistan parlamentinin xarici əlaqələr komissiyasının sədri Sarkis Xandanyanın "Vaşinqton və Brüssel danışıqlar meydançaları beynəlxalq nüfuzla malikdir və bu danışıqlara legitimlik əlavə edir" bəyanatını şərh edib:

"Bilirsiniz, Qərbin xoşuna gəlmək səyləri absurd həddə çatmamalıdır. Mənə elə gəlir ki, bu cür bəyanatlar səsləndirənlər hissiyyatlarının həddini itirirlər. Bu məsələ Ermənistanın özü üçün vacibdir. Cənubi Qafqazda heqiqi dayanıqlı sülhün bərqərar olması üçün yol xəritəsi Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin kompleks razılaşmalarıdır. Vaşinqton və Brüssel birbaşa onların (üçtərəfli razılaşmaların-red.) üzünü köçürüblər. Kim Vaşinqton və Brüssel danışıqlarının daha çox legitimliyindən danışır, bunu onlara xatırladıram. Bu "psevdo vasitəçi"lərin hansı legitimliyindən söhbət gedə bilər?"

Rusiya XİN sözcüsü ABŞ-nin rəhbərliyi ilə kollektiv Qərbi beynəlxalq hüququ açıq şəkildə pozmaqda, müharibələri, münaqişələri təhrik etməkdə, rəngli inqilablar təşkil etməkdə ittiham edib.

Zaxarova Qərbyönlü siyasət yürüdən Ermənistan hakimiyyətinə xəbərdarlıq da edib: "Xatırladıram ki, Yaxın Şərqi, Fars Körfəzinin xalq tərəfindən seçilmiş, legitim, qanuni hakimiyyətləri 10 illiklər ərzində Ağ Evin ən yaxın tərəfdaşları, müttəfiqləri idilər. Lakin sonra elə məhz həmin Ağ Ev tərəfindən öz vəzifələrindən devrildilər. Ona görə də, bir daha deyirəm ki, bu təkcə bizim qiymətləndirməmiz deyil, bu, Ermənistanın özünün milli maraq, milli təhlükəsizliyi məsələsidir".

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan İrəvanda yunan həmkarı ilə birgə mətbuat konfransında bildirib ki, Azərbaycanın təkliflərində mətnin müəyyən bəndləri üzrə məzmun baxımından müəyyən geriləmə, eyni zamanda, bir sıra digər sahələrdə müəyyən irəliləyiş gördüklərini bəyan edib.

Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərində hakim olmaq istəyən paytaxtlar və mərkəzlər hələ ki, bu missiyanın öhdəsindən gələ bilmirlər. Əsas səbəb, heç şübhəsiz, iddiaçılığın tərəfsiz ola bilməmələridir.

ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bononun Cənubi Qafqaz səfəri yarımcıq bitib. Məlum olduğu kimi, amerikalı diplomat bir neçə gün öncə İrəvanda olub. Mətbuatın verdiyi məlumata görə, diplomat orada xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan, Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan və hətta Ankara ilə danışıqlarda xüsusi nümayəndə - parlament sədrinin müavini Ruben Rubinyan da daxil olmaqla, Ermənistan rəsmiləri ilə bir sıra görüşlər keçirib. Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri nədənsə Qafqaz turnesi çərçivəsində Bakıya gəlməyib. Halbuki bir qayda olaraq, o, hər iki paytaxta baş çəkirdi. Bunu da təbii olaraq onun vəzifəsi diktə edir.

ABŞ-in ölkəmizdəki səfirləri dünən məsələ ilə bağlı çox diplomatik, əslində isə mətləbdən yayındırıcı xarakterli

Amerikalı emissarın iflas olan Qafqaz səfəri - Bono İrəvandan Bakıya niyə gəlmədi?

Ağ Evin Bakıdakı elçisinin etimadnaməsinin qəbul olunmaması ətrafında da hay-küy davam edir; Vaşinqtondan Azərbaycana qarşı əsassız iddialar münasibətlərə təsirini göstərib; ekspertlərdən ilginç açıqlamalar

sözlərinə görə, məhz rəsmi Bakı L.Bononu qəbul etməkdən imtina edib. Səbəbi də çox aydın: "ABŞ-in bölgədəki siyasəti qeyri-müəyyən və ən yumşaq tərzdə desək, birtərəflidir. Xüsusən də söhbət təzədən bərpa olunan bədnam "907-ci düzəliş"indən gedir. Həmçinin din azadlığı ilə bağlı son hesabat, onun Azərbaycan bölməsinin erməni lobbisi ilə yaxından əlaqəsi olan bir xanım tərəfindən hazırlanması ciddi suallar doğurur. Daha mühümü odur ki, Amerika diplomatiyasının son

Ermənistan KİV iddia edir ki, səfir Mark Libbi bir aydır Bakıdadır, lakin o, etimadnaməsinə Prezident İlham Əliyevə təqdim etməsi üçün dövlət olunmayıb. Diplomatiya isə hazırda ABŞ-dədir.

Bakı ilə Vaşinqton arasındakı mövcud münasibətləri necə şərh etmək olar? ABŞ-in mövcud siyasəti region üçün və Azərbaycanla münasibətlər baxımından nə vəd edir?

Ermənişünas alim, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı

axtarmaq lazım deyil: "Hesab etmirəm ki, Amerikanın Cənubi Qafqazla bağlı siyasətində Azərbaycanla əlaqədar belə xırda məsələlər rol oynasın. Ermənilərinse bu faktı qabartması qorxudur. Onlar ondan qorxurlar ki, müəyyən zaman içərisində ABŞ Azərbaycanın bölgədə əsas müttəfiqinə çevrilə bilər. Çünki ABŞ Ermənistanda Rusiya ilə bağlı siyasətində qərarlılıq görmədi. Amerika Paşinyanın faktiki ikili oyun oynadığının fərqinə vardı və Bononun Ermənistandakı təmaslarda əsas məsələnin Azərbaycanla sülh müqaviləsinin müzakirəsi olmadığını da ehtimal etmək olar. Amerikada seçkilərlə bağlı gelişmələrin hansı siyasi gelişmələrə səbəb olacağını indidən söyləmək bir qədər çətinidir".

Hüquq müdafiəçisi, ekspert Sahib Məmmədov isə bildirdi ki, amerikalı diplomatın Bakıdan "yan keçməsi"nin bir neçə səbəbi ola bilər: "Əlbəttə, ilk növbədə ABŞ Konqresinin, Dövlət Departamentinin və Departamente bağlı olan bəzi qurumların, o cümlədən "Freedom House" kimi QHT-lərin Azərbaycan yumşaq desək, qeyri-dost münasibəti fonunda münasibətlərimizdə gərginlik davam edir. Ötən ilin 27 noyabrında ABŞ dövlət katibinin Prezident İlham Əliyevə zəngi, telefon danışıqından sonra dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O'Braynın regiona, o cümlədən Azərbaycana səfəri münasibətlərdə gərginliyi bir qədər azaltsa da, bunun ardınca ABŞ-in Beynəlxalq Dini Etihad Azadlığı üzrə Komissiyası (USCIRF) 2023-cü ilin dekabr ayının 5-də açıqladığı Azərbaycanla bağlı növbəti qərarlı hesabatı və bu hesabatda dövlət katibinə Azərbaycanı "Xüsusi Nəzarət Siyahısına" (Special Watch List -SWL) daxil etməsinə dair tövsiyə verməsi və hesabatda "Ermənistanla münaqişə kontekstində Azərbaycan Dağlıq Qarabağ ərazisində hərbi cinayətlər və digər sui-istifadə hallarına yol verməkdə davam edir" kimi sərsəm, heç bir əsası olmayan fikirlər daxil etməsi, guya Qarabağda erməni xalqını məxsus dini obyektlərin dağıdılması ilə bağlı heç bir sübutu olmayan müddəalar münasibətlərimizi yenidən soyuq fazaya keçirdi. Bununla belə, ümid var idi ki, dövlət

Qazaxıstan neftinin Bakı limanı istiqamətində nəqlinin həcmi 5,5 dəfə artıb

Ötən il Qazaxıstan neftinin Aktau limanından ixracı 3 mln. 376 min ton təşkil edib ki, bu da 2022-ci ilin göstəricisi ilə müqayisədə 1 mln. 108 min ton və ya 49%-ə yaxın çoxdur. "APA-Economics" bu barədə "Kaztransoil" şirkətinin yaydığı məlumata istinadən xəbər verir.

Məlumatda bildirilir ki, Qazaxıstan neftinin Aktau limanından ixrac üçün nəqlinin həcmi artması Bakı limanı istiqaməti üzrə daşınan xammalın həcmi 205 min tondan 1 mln. 392 min tona, yəni 2022-ci ilin göstəricisi ilə müqayisədə 5,5 dəfə artması ilə bağlıdır. O cümlədən, Bakı limanı istiqaməti üzrə "Tengiz" yatağından 1 mln. 057 min ton neft göndərilib.

Bundan əlavə, hesabat dövründə Aktau limanından Maqraqala limanı istiqamətində 1 milyon 984 min ton neft göndərilib.

Qeyd edilir ki, 2022-ci ildə Qazaxıstan Prezidenti Kassım-Jomart Tokayev Transxəzər dəhlizi ilə neft nəqlinin artırılması barədə göstəriş verib. Bu göstərişə uyğun olaraq, "Kaz-MunayQaz" və SOCAR arasında "Tengiz" yatağından hasil edilən, Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəməri istiqamətində ildə 1,5 mln. ton neftin nəqlini nəzərdə tutan sənəd imzalanıb.

bir açıqlama verib: "Qafqaz danışıqları üzrə baş müşavir Lui Bono ABŞ-in sülh prosesinə dəstəyini, davamlı və ədalətli sülhə nail olmağın yollarını müzakirə etmək üçün tez-tez regiona səfər edir və cənab Bono muntəzəm olaraq sülh prosesini dəstəkləmək üçün Ermənistan və Azərbaycanda əsas maraqlı tərəflərlə danışıqlar aparır. Biz Cənubi Qafqaz xalqlarına sülh və sabitlik gətirəcək istənilən prosesə kömək etməyə hazırıq".

Göründüyü kimi, Bononun İrəvandan sonra Bakı səfəri haqda heç bir anons yoxdur. Səbəb? Minval.az-in etibarlı mənbələrdən əldə etdiyi məlumata görə, diplomatın paytaxtımızda görünməməsinin konkret səbəbləri var. Onlardan biri odur ki, ABŞ regionda sırf öz siyasi ssenarisini təbliğ etməyə çalışır. Lakin Bono da daxil, Vaşinqton emissarları İrəvanda öz "dəyərli təlimat"larını paylaya bilərlər, Bakıya münasibətdə isə bu keçməz. Çünki Azərbaycan müstəqil və özünə hörmət edən dövlətdir, Ermənistan kimi köhnə və yeni ağalar arasında vurnuxan forpost yox. Ən əsası, mənbənin

vaxtlar etdiyi demarşlar fonunda Azərbaycan ABŞ-ı daha ədalətli və qərəzsiz vasitəçi qismində görmür". Qısası, futbol termini ilə desək, Amerikalı emissarın təmsalında ABŞ-a faktiki "qırmızı vərəqə" göstərilir.

Yeri gəlmişkən, Ağ Evin Bakıya göndərdiyi yeni səfirin də etimadnaməsi hələlik dövlət başçımız tərəfindən qəbul edilməyib. Bu faktı əsas gətirən erməni təbliğat maşını Bakı ilə Vaşinqton arasında gərginliyin olduğunu iddia edir. Bu günlərdə ABŞ-in Azərbaycandakı səfirləri Ermənistan mətbuatında Bakı ilə Vaşinqton arasında münasibətlərə dair əsassız və yanlış məlumatları ifşa edib. Belə ki, bununla bağlı səfirlik "Facebook" sosial şəbəkə hesabında açıqlama yayıb: "Yanvarın 4-də ABŞ dövlət katibinin köməkçisi Cülyetta Noyesin iştirak etdiyi mərasimdə yeni təyin olunmuş səfir Libbi and içib. Tədbirdə onun həyat yoldaşı Danusia və oğlu Endryu da olub. O, Bakıya qayıtmağı və ABŞ-in Azərbaycandakı on birinci səfiri kimi etimadnaməsinə Prezident İlham Əliyevə təqdim etməyi səbirsizliklə gözləyir".

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Bononun İrəvandan sonra Bakıya gəlməməsi elə bir siyasi olay hesab olunmamalıdır: "Bakıya diplomatın gəlməməsini Ermənistanla bununla bağlayırlar ki, Azərbaycan ABŞ hakimiyyətinin vasitəçiliyini istəmir. Bu, belə qiymətləndirilə bilər. Çünki Azərbaycan son zamanlarda Amerikanın tərəfsizliyini görmədi, bu ölkənin Senatında və Konqresdə anti-Azərbaycan ovqatı sərgiləndi. Amma Azərbaycana qarşı ciddi bir hərəkətin olmadığını gördük. Sülh prosesində Ermənistanın özü ikili danışıqlar variantına etiraz etmirsə, ABŞ-in və ya Avropa Birliyinin, o cümlədən Rusiyanın vasitəçiliyinə ehtiyac duymursa, Azərbaycanın bu variantı üstünlük verəcəyi, zənnimcə, anlayışla qarşılandı. Bononun gelişinə həqiqətən Azərbaycan qadağa qoymuşsa, o zaman nədən Amerikanın rəsmi mövqeyi açıqlanmır? Məncə belə bir şey yoxdur və Bononun Bakıya gəlməməsi bununla əlaqəli deyil". Q.Çaxmaqlı əlavə etdi ki, Azərbaycan ABŞ-ı ədalətli hakim kimi görmürsə, bunun günahını başqa bir yerdə

katibi komissiyanın bu bədnam tövsiyəsini nəzərə almayacaq. Ona görə bu istiqamətdə Azərbaycanla hər hansı danışıqların əvvəlcədən uğursuz olacağı məlumdur". Ekspert xatırladı ki, bu arada ABŞ-n Azərbaycanla yeni təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsi hələ də Prezident tərəfindən qəbul olunmayıb: "ABŞ isə belə məsələlərdə növbə gözləməyi çox da sevmir. Görünür, Amerika bunu da rəsmi Bakının ABŞ-a qarşı demarşı kimi qəbul edir. Halbuki, bu diplomatik tədbir də Prezidentin qrafikinə uyğunlaşdırılır. ABŞ səfirindən əvvəl etimadnaməsinə Prezidentə təqdim etməyi gözləyən dövlətlər var idi. ABŞ-da 2024-cü il prezident seçkiləri ilidir. Namizədliyini irəli sürən bir neçə şəxs, xüsusən də kiçik Kennedi anti-Azərbaycan ritorikasını genişləndirməkdədir. Həmçinin "Azadlığa dəstək" aktına edilən 907-ci düzəlişin bərpası məsələsi var. Məhz bu səbəbdəndir ki, Azərbaycan ABŞ-a sülh danışıqlarında neytral vasitəçi kimi baxmır. Bütün bunlar da planlaşdırılan və planlaşdırılmayan görüşlərin səmərəsiz olacağını əvvəlcədən müəyyən edir".

□ E.PASASOY,
"Yeni Müsavat"

Prezident İlham Əliyev yanvarın 10-da Azərbaycan telekanallarına müsahibəsində Avropa qaz ixracı ilə bağlı məsələlərə də toxunub. Bildirib ki, Azərbaycan global enerji keçidinin aktiv iştirakçısı olmaq niyyətindədir. Bu məqsədlə ölkədə böyük bərpa olunan enerji layihələrinin icrasına başlanıb. Hansı ki, həmin layihələrin icrası Azərbaycanda enerji istehsalına sərf edilən qaz həcmi bir neçə milyard kubmetr azaltmağa imkan verəcək: “Artıq keçən ilin oktyabr ayında birinci böyük Günəş Elektrik Stansiyası istismara verildi və qrafik üzrə biz yaxın üç-dörd ilə bərpa edilən enerji növlərinin həcmi təqribən 3-4 min meqavat səviyyəsinə çatdıracağıq.

Müqayisə üçün deyə bilərəm ki, bizim ümumi elektrik stansiyalarımızın potensialı hazırda təqribən 7-8 min meqavatdır və yeni stansiya da inşa edilir - 1200 meqavatlıq, yaxın zamanlarda istifadəyə veriləcək. Hazırda bizim elektrik stansiyalarımızda il ərzində təqribən 5 milyard kubmetr təbii qaz elektrik enerjisinin istehsalına sərf edilir. İndi bərpaolunan enerji növləri bizə, o cümlədən imkan verəcək ki, həmin o 5 milyard kubmetr qazı yox, bəlkə 1-2 milyard kubmetr qazı elektrik enerjisinin istehsalına xərcləyək, qalan qazı ixrac edək. Onsuz da Avropada bizim qazımıza tələbat gündən-günə artır və biz bunu ancaq bərpaolunan enerji hesabına edə bilərik”.

2023-cü il dekabrın 10-da Serbiyanın Niş şəhərində Serbiya-Bolqarıstan Qaz İnterkonnektorunun açılış mərasimində iştirakını vurğulayan Prezident orada iştirakının Azərbaycanın artan rolunun təzahürü olduğunu deyib: “Çünki bu, təbii ki, Azərbaycan qazından söhbət gedir və Serbiya Azərbaycan qazını alan sayca səkkizinci ölkədir. Bu vaxta qədər Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan, Bolqarıstan, İtaliya, Rumıniya, Macarıstan artıq bizim qaz sistemimizə qoşuldu, müxtəlif interkonnektorlar da yaradıldı və bütün bu interkonnektorların təkanverici qüvvəsi Cənub Qaz Dəhlizi olmuşdur. Çünki əgər biz vaxtilə bu təşəbbüslə çıxış etməsəydik və nəinki təşəbbüslə, əgər bunu həyata keçirməsəydik, təbii ki, bu gün hər hansı bir interkonnektordan söhbət gedə bilməzdi. Bütün bu interkonnektorlar, o cümlədən Yunanıstan-Bolqarıstan və Bolqarıstan-Serbiya, Rumıniya və Macarıstan Cənub Qaz Dəhlizinin bir budağıdır. Yəni bu gün səkkiz ölkə Azərbaycan qazını alır, onlardan altısı Avropa ölkəsidir. Gələcəkdə bu ölkələrin sayı artacaq. Çünki biz bir neçə Avropa ölkəsi ilə indi danışıqlar aparırıq və deyə bilərəm ki, danışıqlar önəmli mərhələdədir.

Tələbat var və artacaq, resurslarımız var, “Şahdə-

Prezidentin Avropadakı bəzi dairələrə xəbərdarlığı - hansı təhlükə var?

İlham Şaban: “O bilir kimə nə vaxt qaz vermək, kimin nə vaxt qazını almaq lazımdır”

“Bu il Avropada ciddi siyasi proseslər olacaq”

niz” qaz yatağı dünyanın ən böyük qaz-kondensat yatağıdır. Keçən il başlamışdır, amma bu il artıq 1,5 milyard kubmetr qaz “Abşeron” qaz yatağından çıxarılaçaq. Bu, əlavə resursumuzdur. Ondan sonra, ümid edirəm ki, hər halda qarşıya belə vəziyyət qoyulub, bu ilin sonuna - dekabr ayına qədər “Azəri-Çıraq-Günəşli” yatağında “Dərin qaz” adlandırılan layihə çərçivəsində də ilk qaz əldə olunacaq. Orada da potensial çox böyükdür”.

Dövlət başçısı Azərbaycanın ikinci böyük qaz yatağı olan “Abşeron”un işlənməsinin ikinci mərhələsinə başlamasının gözlədiklərini deyib: “Bizim digər layihələrimiz və “Abşeron” qaz yatağının ikinci fazası - bu barədə də qərar qəbul edilməlidir, yeni investisiya qərarı. Bu qərar qəbul olunarsa, əminəm ki, olunacaq, “Abşeron”da illik hasilatın həcmi 5 milyard kubmetr təşkil edəcək. Yəni bu, çox əhəmiyyətli rəqəmdir. Ondan başqa, “Şəfəq”, “Asiman”, “Ümid”, “Babək”, “Naxçıvan”, “Qarabağ” - bütün bu yataqlarda bu gün hazırlığa doğru işlər gedir və onların da resurs bazası kifayət qədər böyükdür. Yəni mən vaxtilə deyəndə ki, 100 il bundan sonra da Azərbaycan tərəfdaşlar üçün önəmli tərəfdaş olacaq, bunu nəzərdə tuturdum və bu gün bu reallaşır. Onu da bildirməyim ki, Cənub Qaz Dəhlizi indi tam gücü ilə işləyir və əgər bu dəhlizlə biz əlavə qaz həcmi göndərmək istəsək, onda o, gərək genişləndirilsin. Oraya, əlbəttə, əlavə vəsait qoyulmalıdır. Amma bu, nasos stansiyaları vasitəsilə genişləndirilə bilər və tələbat da var. Prinsip etibarilə Azərbaycanda gələcəkdə yeni qaz infrastrukturunun yaradılması məsələsinə də baxıla bilər, bunu da biz nəzərdən keçiririk”.

Bəzi Avropa institutlarından Azərbaycandan qaz alışıının dayandırılması çağırışlarına Prezident kəskin mövqe bildirib: “Avropa Komissiyası Azərbaycanı etibarlı tərəfdaş adlandırıb. Av-

ropa İttifaqının Enerji Komissiyası isə Azərbaycanı Panavropa qaz təchizatçısı adlandırmışdır və onlar tam haqlıdır. Bizim Avropa məkanına göndərdiyimiz qazın həcmi çox da olmasa, təqribən 12 milyard kubmetrə yaxındır. Halbuki bu, bizim ixracımızın yarısıdır. Amma ölkələrin əhatəsi məhz o ifadəni tamamilə haqlı edir, yəni Panavropa təchizatçısı.

Əlbəttə ki, bu, bizim böyük nailiyyətimizdir. Bu, bizə böyük dividendlər gətirir, həm iqtisadi, həm də təbii ki, siyasi. Çünki sirsir deyil ki, qaz amili enerji təhlükəsizliyi nöqtəyindən nəzərdən ön plandadır. Bizim üstünlüyümüz məhz ondadır ki, biz böyük yatırım qoyaraq müasir qazpaylayıcı şəbəkə yaratmışıq. Resurs bazamız kifayət qədər böyükdür və artacaq. Avropada tələbat da mütləq artacaq. Çünki onlar nə qədər yaşıl enerjiyə keçid etmək istəsələr, yenə də təbii qaza ehtiyacları olacaq. Amma yaşıl enerjiyə gəldikdə, yenə də burada Azərbaycan öz rolunu oynayacaq. Çünki yaşıl enerji dəhlizi, o cümlədən Qara dənizin altı ilə çəkiləcək kabel də Azərbaycan resurslarına hesablanıb. Yəni qazla, neftlə bağlı bütün məsələlər həll olunub. Yaşıl enerjiyi ixrac etməklə bizim önəmimiz daha da artacaq. Avropa Komissiyasında, əlbəttə ki, bunu yaxşı başa düşürlər və martın əvvəlində Bakıda Cənub Qaz Dəhlizinin növbəti Məşvərət Şurası keçiriləcək və bu Məşvərət Şurasına Azərbaycanla Avropa Komissiyası həmsədrlik edir.

Ancaq bu məsələ ilə bağlı bir məqama diqqət yetirmək istərdim. Əfsuslar olsun ki, Avropada bəzi siyasətçilər ya bunu anlamırlar, ya onlarda kifayət qədər informasiya yoxdur və sentyabr hadisələrindən sonra hətta bəziləri bəyan edirdilər ki, Azərbaycanla Avropanın qaz əməkdaşlığı dayandırılmalıdır. Belə açıqlamalar, əlbəttə ki, bizim əməkdaşlığımızı gücləndir-

mir. Düzdür, bu açıqlama Avropa Parlamentinin sədri tərəfindən verilmişdi. Avropa Komissiyası heç vaxt belə açıqlamalar verməyib və təbii ki, verməyəcək. Amma Avropa Parlamentinin sədri kiçik vəzifə deyil və əgər bu şəxs bunu deyirsə, deməli, burada düşünməyə mövzu var. Amma onu bəri başdan bildirməliyəm ki, əgər hər hansı bir səbəbə görə bu mövqe üstünlük təşkil etsə, onda, sadəcə olaraq, bizimlə uzunmüddətli kontraktlar imzalayan şirkətlər 100 milyonlarla avro dəyərində cərimələr ödəməli olacaqlar. Ona görə belə cəfəng açıqlamalar verən məsul şəxslər daha diqqətli olmalıdırlar.

Azərbaycan qaz ixracından neft ixracı ilə müqayisədə qat-qat az gəlir əldə edir. Prinsip etibarilə əgər fərz etsək ki, bu gün bizim qaz ixracımız yoxdur, adi vətəndaş bunu heç vaxt hiss etməyəcək. Əgər bizim qazımızın Avropaya nəqli hansısa səbəbə görə kəsilsə, onda bir çox ölkələr daha çətin vəziyyətə düşəcək və bunu Avropada hər kəs başa düşməlidir, o cümlədən məsuliyyətsiz bəyanatlar verən Avropa Parlamentinin sədri də bunu bilməlidir”.

Avropadan Bakıya qarşı çağırışlar Azərbaycana hansısa problem yarada bilərmi? Prezidentin xəbərdarlıq etdiyi siyasi dairələr ölkəmizə qarşı hansısa konkret addımların atılmasına nail ola bilərlərmi? Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın sözlərinə görə, bu Avropa siyasi səhnəsində ciddi proseslər olacaq: “May ayında Avropa Parlamentinə seçkilərdir. İyunda isə Avropa Komissiyası yenidən təşkil

olunacaq. Seçki məsələsi Avropada mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Nəinki Avropada, əksər ölkələrdə. Məsələn, Tayvanda 13-də seçkilərdir, az qala ölüm-dirim mübarizəsi gedir. Yeni seçkiqabağı səs almaq üçün çox siyasətçilər çox vədlər, bəyanatlar, qulağa xoş gələn sözlər səsləndirirlər. Lakin onların heç də hamısını qalib gələndən sonra xatırlamırlar”.

Ekspertə görə, Prezidentin müsahibədə səsləndirdiyi

fikirlər müəyyən çevrələrə xəbərdarlıqdır: “Belə deyim də, Prezident bilir kimə nə vaxt qaz vermək, kimin nə vaxt qazını almaq lazımdır. Ümumi proses bizim xeyrimizədir, bəzi xırda nüanslar ola bilər ki, bunu da təbii qarşılaşmaqla yanaşı, vaxtında tədbirləri görməlisən. Düşünürəm ki, Prezident yalnız xəbərdarlıq etməklə kifayətlənmir, zəruri addımlar da atılır”...

□ Dünya SAKİT, “Yeni Müsavat”

Şaxtalı havada su sayğaclarını donvurmadan qoruyun

Hidrometroloji proqnozlarına əsasən qarşıdakı günlərdə ölkə ərazisində, xüsusilə Abşeron yarımadasında qeyri-sabit və şaxtalı hava şəraiti gözlənilir. Bu günlərdə içməli su xətlərinin və sayğacların donvurmadan qorunmasına ciddi diqqət yetirilməlidir.

Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyindən FED.az-a verilən xəbəre görə, fərdi yaşayış evlərində və həyətəni sahələrdə, eləcə də kommersiya obyektlərində quraşdırılan sayğacların şaxtalı günlərdə donvurma nəticəsində sıradan çıxmasının qarşısını almaq üçün zəruri qabaqlayıcı tədbirlər görülməlidir.

“Şaxtanın daha çox olduğu gecə saatlarında sayğacın içində suyun qalmaması üçün sayğacın giriş ventili bağlanmalı, çıxış ventili açıq saxlanmalı, sayğac qutularının qapağı bağlı saxlanmalı, sayğac qutusunun içi ağac yonqarı ilə mühafizə olunmalıdır. Eyni zamanda fərdi həyət evlərində açıq boruların izolyasiya edilməsi vacibdir.

Abonentlər şaxtalı hava şəraitində içməli su təchizatı və sayğacların istismarında qarşılaşdıqları problemlərlə bağlı 24 saat fəaliyyət göstərən 955 Zəng Mərkəzinə müraciət edə bilərlər”, - deyər məlumatda qeyd olunub.

Azərbaycan-Fransa münasibətləri ən qəliz bir dövrünü yaşayır. Bu da müstəsna olaraq, rəsmi Parisin apardığı ermənipərəst destruktiv siyasətlə birbaşa bağlıdır. Az öncə Bakıda Fransa casusunun saxlanması və ardınca bundan dolayı iki fransız diplomatın ölkədən qovulması ilə ikitərəfli münasibətlər daha da gərginləşdi. Söhbət Martin Rianın saxlanılmasından gedir.

Artıq onun haqqında 4 aylıq həbs qətimkan tədbiri seçilib. Lakin olayla bağlı Fransa XİN-i diplomatik etiket qaydalarını ayaqaltı edərək həddini aşan bəyanat verib, Azərbaycanı "özbaşınalıq"da qınayaraq, Rianın əsassız saxlanıldığını və dərhal azad olunmasını tələb edib.

"Fransa vətəndaşının əsassız olaraq tutulduğu barədə Fransanın Avropa və Xarici İşlər Nazirliyinin iddialarının heç bir əsası yoxdur. Bu əsassız bəyanat reallığın təhrif olunması, Azərbaycanın daxili işlərinə və qanuni təhqiqat prosesinə növbəti müdaxilə cəhdidir".

Bunu isə Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacıadə bildirib.

"Fransa Respublikasının vətəndaşı Martin Rian 4 dekabr tarixində Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 276-cı maddəsində (casusluq) nəzərdə tutulmuş əməlin törədilməsində şübhəli bilinərək tutulub. Daha sonra onun barəsində məhkəmə qərarı ilə 4 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilib. Azərbaycan tərəfi Fransa vətəndaşı barəsində tədbirlər görərək milli qanunvericiliyə və beynəlxalq öhdəliklərə tam olaraq əməl edib. Şübhəli bilinən şəxs tutulandan etibarən Fransa səfirliyinin konsulluq əməkdaşları ona bir neçə dəfə baş çəkib və onlar cinayət işindən tam məlumatlıdırlar. Bundan əlavə, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin qeyd edilən şəxsin Fransa səfirliyinin iki əməkdaşı ilə işbirliyi ilə bağlı məsələnin araşdırılması məqsədilə Fransanın Azərbaycanadakı səfirliyinə verbal nota ünvanlamasına baxmayaraq, Fransa tərəfi hər hansı bir izahat verməkdən və istintaqda əməkdaşlıqdan imtina edib. Bununla əlaqədar, səfirliyin bu iki əməkdaşı Azərbaycan tərəfindən arzuolunmaz şəxs elan ediliblər. Biz bir daha, Fransa tərəfini Azərbaycanın daxili işlərinə və qeyd olunan təhqiqat tədbirlərinə müdaxiləni dayandıрмаğa şiddətlə çağırırıq", - Ayxan Hacıadə vurğulayıb.

Bakı və Paris arasında ilk casus qalmaqalı - fransız "şpion" əfv edilə bilərməmi...

Arzu Nağıyev: "Yalnız məhkəmə hökmündən sonra..."

Martin Rian

Ancaq bunun ardınca Fransa XİN-i daha bir açıqlama yayaraq, eyni heyasız ritorikası təkrarlayıb və yenə Bakını ittiham edib.

Sitat: "Biz qətiyyətlə bildiririk ki, Azərbaycanın bizə qarşı düşmənçilik hərəkətlərinə haqq qazandırmaq üçün irəli sürdüyü ittihamları rədd edirik. Artıq Azərbaycan hakimiyyətinə bildirdiyimiz kimi bu həbsi əsassız hesab edir və həmyerlimizi dərhal azad etməyə çağırırıq".

Qeyd edək ki, fransız casusun həbsi Azərbaycanın müstəqillik tarixində Fransa ilə bağlı ilk faktıdır. Bəs tutulan fransız diplomatı ona bir neçə dəfə baş çəkib və onlar cinayət işindən tam məlumatlıdırlar. Bundan əlavə, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin qeyd edilən şəxsin Fransa səfirliyinin iki əməkdaşı ilə işbirliyi ilə bağlı məsələnin araşdırılması məqsədilə Fransanın Azərbaycanadakı səfirliyinə verbal nota ünvanlamasına baxmayaraq, Fransa tərəfi hər hansı bir izahat verməkdən və istintaqda əməkdaşlıqdan imtina edib. Bununla əlaqədar, səfirliyin bu iki əməkdaşı Azərbaycan tərəfindən arzuolunmaz şəxs elan ediliblər. Biz bir daha, Fransa tərəfini Azərbaycanın daxili işlərinə və qeyd olunan təhqiqat tədbirlərinə müdaxiləni dayandıрмаğa şiddətlə çağırırıq", - Ayxan Hacıadə vurğulayıb.

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a deyib ki, Fransa vətəndaşı Azərbaycanda casusluq ittihamı ilə həbs olunub və istintaq davam edir: "Hər bir cinayətin obyektiv və subyektiv tərəfləri var. Fransa vətəndaşı konkret əməllə bağlı saxlanılıb və Azərbaycan məhkəməsi onun barəsində ilkin olaraq 4 aylıq həbs qəti imkan tədbiri seçib. Belə bir vəziyyətdə əfvdən danışmaq tezdir. İstintaq ötən ilin dekabrında başlayıb və 1 aydan artıqdır ki, davam edir. 4 aylıq istintaq dövründən sonra iş materialları məhkəməyə göndəriləcək və yalnız məhkəmənin hökmündən sonra əfv məsələsindən danışmaq olar. Bu, Ali Baş Komandanın, cənab prezidentin müstəsna səlahiyyətidir. Fransa vətəndaşı yalnız məhkəmə hökmündən sonra əfv oluna bilər".

Deputat deyib ki, Fransa vətəndaşı Fransanın iki diplomatı ilə əlaqədə olub. Həmin diplomatlar arzu olunmaz şəxs elan edərək ölkədən çıxarılıb: "Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov da mətbuat konfransında dedi ki, fransız diplomatlarla bağlı qərar verilməzdən öncə Fransa səfirliyinə onların iki əməkdaşı barədə Azərbaycan dövlət orqanlarında ciddi faktların olması ilə bağlı nota verilib. Yeni konkret faktlardan söhbət gedir. Nazir bu məlumatların araşdırılması zəruriliyi bildirmişdi. Söyləmişdi ki, araşdırmanın aparılması üçün diplomatlar dəvət edilmişdi. Diplomatik immunitetə sahib olan şəxslərlə bağlı araşdırma aparılması üçün həmin dövlətin razılığı tələb olunur. Fransa, dedikləri kimi, əməkdaşlarının günahsızlığına əmin idisə, onlar bu araşdırmaya imkan yarada bilərdilər. Bunu etmədilər, əvəzində heç bir əsas göstərmədən 2 azərbaycanlı diplomatı Fransadan çıxardılar. Yeni gərginləşmə xəttini tutdular. Azərbaycan dövləti Fransa vətəndaşını konkret olaraq casusluq əməlinə görə saxlayıb, müvafiq ittiham elan edib. Bunu təkzib edən sübut-dəlilləri varsa, bu yursunlar. Yoxdursa, istintaqın yekunlaşmasını gözləsinlər. Əgər gərginləşmə xəttindən çəkilsələr, qanunun tələblərini rəhbər tutsalar, belə də əfv məsələsindən də danışmaq olar".

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert İlham İsmayıl "Yeni Müsavat"a deyib ki, Martin Rianın barəsində ötən il dekabrın 4-də 4 aylıq həbs qətimkan tədbiri seçilib: "Mümkündür ki, istintaq daha tez bir zamanda yekunlaşsın və Martin Rianın barəsindəki cinayət işi məhkəməyə göndəriləsin. Praktiki baxımdan belədir ki, istintaq müddəti artırılsın da bilər. Amma dövlətlərarası münasibətlərin gərginləşməməsi üçün Azərbaycan tərəfi müəyyən humanist addımlar atmalıdır. Burada ilk olaraq Martin Rianın casusluqla əldə edib ötürdüyü informasiyalarla Azərbaycan dövlətinə vurduğu ziyanın miqyası nəzərə alınacaq. Söhbət maddi və mənəvi zərərlərdən, xəyaldən və digər məsələlərdən gedir. İlk olaraq yüngül forma seçilə bilər. Bu, sırf iki dövlət arasında münasibətlərin gərginləşmə xətti üzrə getməməsi üçün atılan addım olacaq. Lapşın və digərlərin işlərində olduğu kimi Martin Rianın da tez bir zamanda əfvi ola bilər. Martin

tan münasibətlərində yumşalma var, amma Fransa-Azərbaycan münasibətlərində gərginləşmə davam edir. Münasibətlərin gərginləşməsi Fransa tərəfinin hərəkətlərindən, yersiz bəyanatlarından, Azərbaycan əleyhinə qərarlarından qaynaqlanır. Fransa başa düşməlidir ki, ermənilərin üstündə Cənubi Qafqazda Azərbaycanla münasibətləri gərginləşdirməyin Fransaya heç bir xeyri yoxdur. Fransanı vətəndaşı Martin Rianın taleyi düşündürürsə, hədə, təzyiq tonundan əl çəkib xahiş etmələri daha doğru olar. Bu halda Martin Rianın məhkəmədən sonra əfv olunması məsələsinə baxıla bilər".

İlham İsmayıl deyib ki, Fransanın öz vətəndaşını müdafiə edən bəyanatlar verməsi başa düşüləndir, lakin Fransa vətəndaşı konkret əmələ görə saxlanılıb: "Bu gün Fransa ermənilərdən artıq ermənilik etmək missiyasını öz üzərinə götürüb. Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərində yumşalma var, amma Fransa-Azərbaycan münasibətlərində gərginləşmə davam edir. Münasibətlərin gərginləşməsi Fransa tərəfinin hərəkətlərindən, yersiz bəyanatlarından, Azərbaycan əleyhinə qərarlarından qaynaqlanır. Fransa başa düşməlidir ki, ermənilərin üstündə Cənubi Qafqazda Azərbaycanla münasibətləri gərginləşdirməyin Fransaya heç bir xeyri yoxdur. Fransanı vətəndaşı Martin Rianın taleyi düşündürürsə, hədə, təzyiq tonundan əl çəkib xahiş etmələri daha doğru olar. Bu halda Martin Rianın məhkəmədən sonra əfv olunması məsələsinə baxıla bilər".

Ermənistan Türkiyə ilə sərhədləri açmaq istəyir

"Türkiyə ilə sərhəddə yerləşən Marqara keçid məntəqəsi tam təmir olunub və istismara hazırdır". Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan Dövlət Dumasının sədr müavini Karen Tamazyan dünən keçirdiyi mətbuat konfransında bildiriş.

"Gömrük və texniki imkanlar, pasport nəzarəti, sərhəd mühafizəsi baxımından bütün infrastruktur səmərəsinə layiq xidmət göstərməyə hazırdır", - deyərək Tamazyan əlavə edib.

Ermənistan mətbuatı xəbər verir ki, Türkiyə 1993-cü ildə birtərəfli qaydada (Kəlbəcər in işğalına cavab olaraq erməni mediası zəruri qeydi "unudub" - red.) Ermənistanla hava və quru sərhədlərini bağlayıb. Vurğulanıb ki, 2021-ci ilin dekabrında Ermənistan və Türkiyə münasibətlərin normallaşması üçün aydın addımlar atmağa hazır olduqlarını bəyan edib və bu məqsədlə hər iki ölkə xüsusi nümayəndələr təyin edib. Onlar 2022-ci il iyulun 1-də Vyanada müvafiq olaraq Ermənistan və Türkiyəyə səfər edən üçüncü ölkə vətəndaşlarının Ermənistan-Türkiyə quru sərhədini keçmək imkanlarının təmin edilməsi barədə razılaşmalar və bu istiqamətdə lazımı proseslərə başlamaq qərarına gəliblər.

P.S. Ancaq bu da var ki, Ermənistanın sülh prosesini pozmağa yönəlik fəaliyyəti, həmçinin Zəngəzur dəhlizinin reallaşmasına maneçilik törətmək cəhdləri Ankara tərəfindən də sert reaksiyalara səbəb olur. Bu mənada Ermənistanın hazır olub-olmamasından asılı olmayaraq, Türkiyə sərhəd qapılarını Azərbaycanla razılaşdırma əsasında açacaq, bu, dəfələrlə vurğulanıb.

Musavat.com

Rian Araik Arutyunyan deyil. Araik Arutyunyan və digərləri ilə Martin Rianın əməlləri müqayisə olunmazdır. Araik Arutyunyan və onunla birgə həbs olunanlar Azərbaycan dövlətinə külli miqdarda ziyan vurublar. Martin Rianın azad olunması mümkündür. Amma bu gün Fransanın tutduğu mövqe, münasibətlərin gərginləşdirilməsi istiqamətindəki addımları Martin Rianın əleyhinə işləyir".

İlham İsmayıl deyib ki, Fransanın öz vətəndaşını müdafiə edən bəyanatlar verməsi başa düşüləndir, lakin Fransa vətəndaşı konkret əmələ görə saxlanılıb: "Bu gün Fransa ermənilərdən artıq ermənilik etmək missiyasını öz üzərinə götürüb. Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərində yumşalma var, amma Fransa-Azərbaycan münasibətlərində gərginləşmə davam edir. Münasibətlərin gərginləşməsi Fransa tərəfinin hərəkətlərindən, yersiz bəyanatlarından, Azərbaycan əleyhinə qərarlarından qaynaqlanır. Fransa başa düşməlidir ki, ermənilərin üstündə Cənubi Qafqazda Azərbaycanla münasibətləri gərginləşdirməyin Fransaya heç bir xeyri yoxdur. Fransanı vətəndaşı Martin Rianın taleyi düşündürürsə, hədə, təzyiq tonundan əl çəkib xahiş etmələri daha doğru olar. Bu halda Martin Rianın məhkəmədən sonra əfv olunması məsələsinə baxıla bilər".

Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

ABŞ Mərkəzi Komandanlığı və Böyük Britaniya qüvvələri Avstraliya, Kanada, Niderland və Bəhreynin dəstəyi ilə Qırmızı dənizdə beynəlxalq gəmilərə "qanunsuz və məsuliyyətsiz" hücumları dayandırmaq üçün Yəmən-dəki hüsni hədəflərinə zərbələr endirib. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bu barədə ABŞ Mərkəzi Komandanlığının yaydığı məlumatda deyilir.

Qeyd edilir ki, zərbələrin hədəfi radar sistemləri, pilotsuz uçuş aparatlarının olduğu anbarlar, ballistik və qanadlı raketlər, eləcə də onların buraxılış məntəqələri olub. Məlumatla görə, Yəmən paytaxtı Səna, eyni zamanda Hüdeyda şəhərləri bombalanıb. Bildirilib ki, ABŞ və müttəfiqləri Yəmənə 16 rayon-da 60-dan çox hədəfə zərbələr endirib. Zərbələr döyüş təyyarələri və sualtı qayıqlardan və "Tomahavk" raketlərindən istifadə etməklə həyata keçirilib. ABŞ-ın rəhbərlik etdiyi koalisiyanın hava hücumları nəticəsində Yəmən-də ən azı 5 nəfər ölüb, 6 nəfər yaralanıb. Bu barədə hüsni üsyançıların hərbi sözcüsü, briqada generalı Yəhya Sari videoya çekilmiş müraciətində bildirib. "Amerika və Britaniya düşməni Yəmən xalqımıza qarşı cinayətkar təcavüzünə görə tam məsuliyyət daşıyır və bu, cavabsız və cəzasız qalmayacaq", - Sari deyib. O, Yəmən hüsni nəzarəti altında olan 5 bölgəsinə ABŞ və Britaniyanın 73 zərbə endirdiyini açıqlayıb. O, bu zərbələrin hədəfləri barədə ətraflı məlumat verməyib. Hüsni Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmisi Hüseyn əl-Ezzi "Amerika və Britaniya gəmiləri, sualtı qayıqları və döyüş təyyarələri ilə kütləvi aqressiv hücumu" həyata keçirdiyini deyib. "Amerika və Britaniya, şübhəsiz ki, ağır bədalə ödəməyə və bu açıq təcavüzün bütün dəhşətli nəticələrini çəkməyə hazırlaşsınlar", - Əl-Ezzi əlavə edib.

"Son aylarda hüsni Qırmızı dənizdə kommersiya gəmiçiliyinə qarşı bir sıra təhlükəli və sabitliyi pozan hücumlar həyata keçirib, eyni zamanda, Böyük Britaniya məxsus və digər beynəlxalq gəmiləri təhdid edərək, həyatı əhəmiyyətli ticarət marşrutunda böyük maneələrə səbəb olublar və bu, nəticədə əmtəə qiymətlərinin artmasına səbəb olub. Onların məsuliyyətsiz hərəkətləri dənizdə insanların həyatını riskə atmağa və Yəmənə humanitar böhranı daha da dərinləşdirməyə xidmət edir". Böyük Britaniyanın Baş naziri Rişi Sunak Britaniya və ABŞ-ın hüsni birgə zərbə endirməsi ilə bağlı bəyanatında bildirib. Baş nazir deyib ki, Britaniyanın Kral Hərbi Hava Qüvvələri Yəmən-də hüsni üsyançıların istifadə etdiyi hərbi obyektlərə hədəfli zərbələr endirib.

Britaniya hökumət başçısı xatırladı ki, beynəlxalq ictimaiyyətin xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, hüsni bu həftə Qırmızı dənizdə Böyük Britaniya və ABŞ hərbi gəmilərinə qarşı hücumlar həyata keçirməyə davam ediblər. Rişi Sunak prosesin belə davam edə

Qırmızı dəniz qana boyandı - koalisiya Yəmənə bombaladı, dünya ayağa qalxdı...

ABŞ və Böyük Britaniya beynəlxalq qüvvələrlə gəmilərə hücumlara görə hüsni amansız zərbələr endirib, ölənlər var; Rusiya və İran münəqışəyə qarışdı, BMT TŞ çağırıldı - Yaxın Şərqdə ikinci cəbhə genişlənir

bildirib.

Bu hadisələrlə bağlı Rusiya BMT Təhlükəsizlik Şurasının təcili iclasının keçirilməsini tələb edib. "ABŞ-ın Yəmənə zərbə endirməsi regionda vəziyyəti gərginləşdirməklə beynəlxalq hüquqa tamamilə məhəl qoymamaqdır". Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova deyib. "ABŞ-ın Yəmənə aviazərbələri anqlo-saksonların dağıdıcı məqsədləri üçün regionda vəziyyəti gərginləşdirmək adına BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini təhrif etmələrinin və beynəlxalq hüquqa tam məhəl qoymamasının daha bir nümunəsidir", - o bildirib. "ABŞ və Böyük Britaniyanın Yəmən bir neçə şəhərinə hərbi hücumlarını kəskin şəkildə pisləyirik. Bu özbaşına hərəkət Yəmən suverenliyi və ərazi bütövlüyünün, beynəlxalq qanun və qaydaların pozulmasıdır". İran Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Nasir Kənanı isə koalisiyanın əməliyyatına belə cavab verib.

"ABŞ-ın Yəmənə indiki zərbəsi Səudiyyə Ərəbistanına təhdidir. Axı Səudiyyə Ərəbistanı uzun illərdir Yəmən-də hüsni qarşı intensiv hərbi əməliyyatlar aparır və dəfələrlə ABŞ-ı hüsni zərbələrə qoşulmağa çağırıb. Vaşinqton isə həmişə bu çağırışdan imtina edib". Politoloq Sergey Markov belə deyib. "Ammma təxminən bir il əvvəl krallıq hüsni ilə barışıq elan etdi və daimi sülh formu-

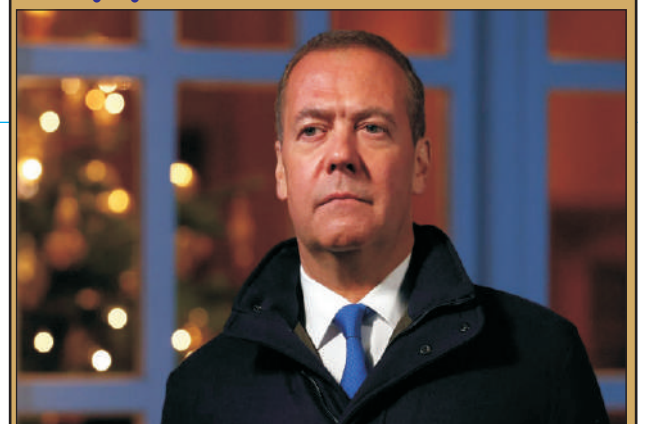
lu tapmaq üçün danışıqlar gedir. Lakin hüsni İsrailə toxunan kimi ABŞ bir neçə həftə ərzində işə qarışdı. Beləliklə, onların regionda əsl müttəfiqinin yalnız İsrail olduğunu, hələ də ərəblərə imperalistlərin və irqçilərin tələb-bürü ilə yanaşdığını göstərdilər. Ərəblərdən istifadə edirlər, dostluq etmirlər. Bu, Səudiyyə Ərəbistanı və BƏƏ-nin heç də xoşuna gəlməyəcək. Mövcud hadisə krallıqla Rusiya arasında münasibətləri daha da gücləndirəcək. Bəli, Səudiyyə Ərəbistanı hüsni zərbə endirmək üçün ABŞ hərbi təyyarələrini hava məkanını ilə təmin etdi? Lakin ərəblər ABŞ-ın bu zərbələrini təhqiredici və son dərəcə gecikmiş zərbə kimi qəbul edir", - o bildirib.

Analitik Elxan Şahinoğlu görə, ABŞ Qırmızı dənizdəki ticarət gəmilərini qorumaq məqsədilə formalaşdırıldığı ittifaqa daha çox dövləti cəlb etməyə çalışır: "ABŞ bu ittifaqda hətta münasibətləri soyuq olan ölkələr də görmək istəyir. Çünki söhbət bir çox dövlətə aid ticarət gəmilərinin təhlükəsizliyindən gedir. Çin də Qırmızı dəniz üzərindən idxal-ixrac əməliyyatları həyata keçirir. Buna baxmayaraq, Pekin ABŞ-ın Qırmızı dənizdə formalaşdırıldığı ittifaqa qoşulmayıb. Çinin hərbi gəmiləri Qırmızı dənizdə patrul xidməti göstərmirlər. Çinin Baş Qərargah rəisi Lyu Çjenli əksinə ABŞ administrasiyasına məsləhət görüb ki, Çinlə bağlı açıqlamalarında diqqətli olsunlar. Çinli general amerikalı rəsmilərin Tayvan və Çinin artan hərbi gücünə barədə açıqlamalardan narazı qalıb".

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova Qəzzadan sonra Yaxın Şərqdə ikinci cəbhənin açıldığını fikirləşir. Onun sözlərinə görə, münəqışənin coğrafiyası genişlənir: "Bu əməliyyatlar tez zamanda yekunlaşa bilər. Lakin Yaxın Şərq qan nağına çevrilməsi prosesi davam edəcək. İsrail Həmas, Hizbullah, koalisiya isə hüsni vurur. Faktiki olaraq, İranın proksi gücləri zərbə altındadır. Bu hadisələr Ukrayna cəbhəsinə müəyyən mənada arxa plana çevirə bilər. Hərçənd Britaniyanın baş naziri Kiyevə səfər etdi və dəstəyini göstərdi. Bununla belə, artıq Ukrayna ilə yanaşı Yaxın Şərqdə də iki savaş gedir: Qəzzada və Qırmızı dənizdə..."

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Medvedyev: "Britaniya hərbiçilərinin Ukraynada yerləşdirilməsi Rusiyaya müharibə elan etməkdir"

Britaniya hərbi kontingentinin Ukraynada yerləşdirilməsi Rusiyaya qarşı müharibə elan etmək olacaq.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini Dmitri Medvedyev bildirib.

"Böyük Britaniyanın Baş naziri Rişi Sunak "təhlükəsizlik sahəsində tarixi sazişi" imzalamaq üçün Kiyevə gəlib. Bizim Belqorodun mülki əhalisinin başına gəldiyi kimi, Kiyevin mərkəzində Britaniya nümayəndə heyətinin kasetli sursatlardan atəşə tutulmasına Qərb ictimaiyyəti necə reaksiya verərdi? Ümid edirəm ki, bizim əbədi düşmənlərimiz, həyasız britaniyalılar başa düşürlər ki, özlərinin rəsmi hərbi kontingentinin Ukraynada yerləşdirilməsi ölkəmizə müharibə elan etmək demək olacaq", - Medvedyev Telegram kanalında yazıb.

Mərkəzi Bankın sədri: "2024-cü il Türkiyədə deflyasiya ilə olacaq"

2024-cü il Türkiyədə deflyasiya ilə olacaq.

"APA-Economics" Tür-

kiyə mediasına istinadən xəbər verir ki, bunu Türkiyə Mərkəzi Bankının

(TCMB) sədri Hafize Gaye Erkan TCMB-nin Nyu-Yorkda keçirilən tədbirində çıxışı zamanı bildirib. O qeyd edib ki, deflyasiya yolu sadəcə proqnoz deyil, buna nail olmaqda qərarlıdırlar.

TCMB sədri bank sektorunun monetar sərtləşdirmə prosesində möhkəmliyini və dayanıqlığını qoruduğunu və kapital buferlərinin kifayət qədər olduğunu da əlavə edib. Onun sözlərinə görə, Türkiyə lirası üzrə əmanətlər 4 ayda 2 trilyon TL artıb, val-

yuta məzənnəsi ilə qorunan depozit hesabı (KMM) 750 milyard TL, xarici valyutada əmanətlər isə 3 milyard dollar azalıb. Beləliklə, TL əmanətlərinin payı 30%-dən 40%-ə yüksəlib. KKM 20 faizdən aşağı düşüb.

"Bizim əsas öhdəliyimiz inflyasiyanın azalmasına nail olmaqdır. Valyuta ehtiyatlarını gücləndirməyə davam edəcəyik və ehtiyatların artırılmasında artıq ciddi irəliləyiş əldə etmişik", - Hafize Gaye Erkan əlavə edib.

Əməkdər artist Aygün Bəylərin vəfatından sonra sosial şəbəkələrdə ona xalq artisti fəxri adının verilməməsi müzakirələrə səbəb olub. İnsanlar bu məsələdə sabiq mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayevi günahlandırırlar.

Əbülfəs Qarayev isə açıqlamasında Aygün Bəylərə xalq artisti fəxri adının verilməməsində müəyyən səbəblərin olduğunu bildirib: "Aygün Bəylər istedadlı və mənim hörmət etdiyim musiqiçi idi. O bütün tədbirlərdə fəal iştirak edirdi. Adın verilməsi mənim yadımda deyil. Amma mən ona böyük hörmətlə yanaşırdım. Allah ona rəhmət eləsin. Ona xalq artisti adının verilməsinə gəldikdə hər şeyin qanunu və vaxtı var. Mən ona hansı ad verməliydim ki? Ona əməkdar artist adı verilmişdi, xalq artisti adının verilməsi üçün müəyyən vaxt keç-

Avropada, nə Amerikada var. İnkişaf etmiş ölkələrin heç birində fəxri ad yoxdur. Nə İranda, nə Ərəbistanda var. Yalnız bolşeviklər, kommunistlər olan bəzi ölkələrdə olub, vəssalam. Mənasız bir şeydir. Stalinin vaxtında icad olunan, sənətkarları boyunduruqda saxlamaq üçün kəşf olunan üsullardan biri olub. Fəxri adlar, ordenlər, təltiflər və s.

Fəxri adlar ləğv olunmalıdır. Çünki sənətkarlar da əsəbləşir, iki dostun birinə fəxri ad verirlər, o birinə vermirlər, nəticədə dostlar bir-birinə düşmən olur. Ən əsası, fəxri adlar incəsənətin inkişafına ziyan vurur. Tutaq ki, xalq artisti adı aldı, onu alandan sonra bütün sənətkarların, yazıçıların ən yaxşı əsəri artıq arxada qalır. Bütün yadınıza düşən sənət adamlarının yüksək fəxri ad alana qədər yaradıcılıqlarına və alandan sonrakı yaradıcılıqlarına diqqət edin. Görəcəksiniz ki, ən yaxşı əsərini, ən yaxşı rolunu, ən yaxşı kitab-

Fəxri adlar məsələsi yenidən gündəmdə - fərqli rəylər

Arif Babayev: "Fəxri adların ləğv edilməsinin tərəfdarı deyiləm, çünki..."

miyyətdə bu bir sosializm yarışına çevrilib. Biri fəxri ad alanda digəri də bunu istəyir. Əsl sənət artıq bu adların müqayisəsində aparılır. Məsələn, kimin Xalq artisti fəxri adı varsa, o deməkdir ki, sənət aləmində bir pillə yuxarıdadır, Əməkdar artist adını alan on-

təqəd, bəzən ev, maşın deməkdir.

Dövlət Statistika Komitəsindən əldə etdiyimiz məlumata görə, hazırda ümumilikdə 4862 nəfər "Xalq" və "Əməkdar" fəxri adlarına görə aylıq Prezident təqaüdü alır. Sonuncu dəfə Xalq artisti fəxri adı 2021-ci ildə bir nəfərə verilib - bu titula S.Vurğun adına Rus Dram Teatrının aktyoru Fuad Osmanov layiq görülüb.

2020-ci ildə də bir nəfərə Xalq artisti adı verilib - bu, tarzən, Azərbaycan Milli Konservatoriyasının müəllimi Elçin Həşimovdur.

2019-cu ildə Xalq artisti fəxri adına layiq görülənlər isə 10 nəfər olub ki, onlardan 5-i müğənni idi - Miri Yusif, Rəyza Ayxan, Tünzələ Ağayeva, Cavan Zeynallı, İlqar Murodov.

Hazırda "Xalq" fəxri adına görə 259 nəfərə ayda 200 manat təqaüd ödənilir. 4603 nəfər isə "Əməkdar" fəxri adına görə ayda 150 manat təqaüd alır.

Lakin bununla belə, cəmiyyətimizdə sovet dövründən sonra da fəxri adların verilməsi birmənalı qarşılanmır. Hətta fəxri ad almış insanlar belə bəzən bu ənənənin davam etdirilməsini gereksiz sayır. Çünki dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində, o cümlədən qardaş Türkiyədə bu cür adlar yoxdur. Maraqlıdır ki, qardaş Türkiyədə heç "Milli qəhrəman" fəxri adı verilmir. Yalnız şəhid statusu var.

Yaxud Pavorotti, Xose Karears və bu kimi dünya şöhrətli ifaçıların heç də xalq artisti və ya əməkdar artisti kimi fəxri adları olmayıb. Onlar yalnız öz adları ilə dünyada öz möhürlərini vurmuş ifaçılardır. Hətta sovetlər birliyi dağıldıqdan sonra bir çox ölkələr bu cür ənənəyə son qoydu. Bu baxımdan, ölkəmizdə də çoxları fəxri adların ləğv olunmasını, əvəzində yaradıcı insanlara kifayət qədər maddi yardım ayrılmasını tövsiyə edirlər.

Mövzu ilə bağlı Xalq artisti, ustad sənətkar Arif Babayev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Birçə onu bilirəm ki, Aygün Bəylər çox yaxşı ifaçı idi. Ona Xalq artisti adının niyə verilməməsi barədə bir fikir söyləyə bilmərəm, bu işi dövlətimiz həll edir. Yeni mənim

Azərbaycanın artıq kosmosda orbital mövqeyi var

46° ş.ü. (şərq uzunluğu) orbital mövqeyində yerləşən "Azerspace-1" peykinin xidmət göstərdiyi C və Ku tezlik diapazonlarının idarəsi Azərbaycan hökumətinin adına qeydiyyat alınıb. Qeydiyyat Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqı (BTİ) tərəfindən təsdiqlənib.

Məlum olduğu kimi, 2013-cü ildə buraxılan "Azerspace-1" telekommunikasiya peyki Malayziya administrasiyasına məxsus 46° ş.ü. orbital mövqeyinin C və Ku tezlik diapazonlarında fəaliyyət göstərirdi. Bu diapazonların Azərbaycanın adına keçməsi o deməkdir ki, "Azerspace-1" peyki artıq Malayziyanın deyil, Azərbaycanın özünəməxsus orbitində fəaliyyət göstərir.

46° ş.ü. mövqeyinin Azərbaycanca verilməsi üçün fəaliyyətə 8 dekabr 2020-ci ildə zəruri sənədlərin BTİ-yə təqdim olunması ilə başlanılıb. Qlobal təcrübədə bir orbital mövqeyin əldə olunması yeddiillik fəaliyyət dövrünü əhatə etsə də, Azərbaycanın bu sahədə ixtisaslaşmış mütəxəssisləri tərəfindən bu proses üç ilə tamamlanıb. Bu müddət ərzində Azərbaycan tərəfi ümumilikdə 34 ölkənin 265 peyk şəbəkəsi ilə bağlı koordinasiya danışıqlarını uğurla yekunlaşdıraraq razılaşmalar əldə edib.

Qeyd edək ki, 46° ş.ü. mövqeyi Azərbaycanın geostasionar kəmərdə malik olduğu ilk və yeganə orbital mövqedir. Bu da Azərbaycanın gələcəkdə telekommunikasiya peyklərini heç bir dövlətdən asılı olmadan özünəməxsus orbital mövqedə, yəni 46° ş.ü. yerləşdirməsinə imkan verir.

Telekommunikasiya, yayım və hava proqnozları üzrə fəaliyyətdə olan peyklar üçün artıq məhdud məkana çevrilən geostasionar kəmərdən təxminən 36,000 kilometr yüksəklikdə yerləşir. Bu hündürlüyün əsas əhəmiyyəti odur ki, burada olan peyklar Yer səthi ilə eyni sürətlə fırlanır. Bunun sayəsində həm peyk operatorları, həm müştərilər, həm də evdən peyk vasitəsilə televiziya və radio izləyənlər antenlərini bir nöqtəyə təşkil edilmiş vəziyyətdə saxlayaraq peykdən davamlı signal ala bilirlər. Dövlətlər özlərinin və ya onlara müraciət etmiş özəl şirkətlərin geostasionar kəmərdəki boş orbital mövqelərdən istifadəsi üçün rəsmi qaydada BTİ-yə müraciət edirlər. Həmin mövqelərdə yerləşəcək peyklar hazırda ya yığılır, ya da buraxılışını gözləyir. Geostasionar məkandakı peyk 15-20 illik ömrünün sonuna çatdıqda orbital mövqeyə sahib olan ölkə həmin mövqedəki peykini əvəz etmək imkanına malikdir. Bu tənzimlənmə prinsipi faktiki olaraq ölkələrə öz mövqelərini qeyri-müəyyən müddətə kimi saxlamağa imkan verir.

Kosmos sahəsinə yeni qoşulan bir ölkə heç də asanlıqla geostasionar orbitdə peyk yerləşdirə bilmir. Bunun üçün gerek seçdiyi orbital mövqeyi digər orbital mövqeyə sahib olan ölkələrlə razılaşdırın.

Nəticə etibarilə geostasionar kəmərdəki mövqeyi sahib ölkələr arasında artıq Azərbaycan da özünəməxsus orbital mövqeyi ilə söz sahibidir.

məli idi. Bir ad alandan sonra ikinci ad almaq üçün zaman keçməlidir. Onun da yəqin ki, hansısa səbəbləri olub".

Qarayev həmin səbəbləri açıqlamaq istəməyib.

Qeyd edək ki, eks-nazir fəxri adların verilməsində biri ilə digərinin arasında müəyyən qədər vaxt keçməsi lazım olduğunu bildirib. Aygün Bəylər 2002-ci ildə Əməkdar artist fəxri adı alıb. Ə.Qarayev mədəniyyət naziri vəzifəsindən 2020-ci ildə azad edilib. O zaman bu məsələdən artıq 18 il ötmüşdü. O da məlumdur ki, bəzi Xalq artistləri 3-4 illik fasilədən sonra "Xalq artisti" olublar.

Sual yaranır: "Əməkdar" və "Xalq artistləri" fəxri adları arasında minimum zaman fasiləsi nə qədər olmalıdır? Qanunda belə bir tələb varmı? Sovet dövründə necə olub, son on illər necədir?

Daha bir məqam. Tanınmış bəstəkar Cavanşir Quliyev deyib ki, fəxri adlar ləğv olunmalıdır, çünki sovet dövründən, Stalin dövründən qalıb və sənətkarların arasında vurur, narazılıq yaradır, üstəlik yaradıcı adamda arxayınlıq yaradır:

"Fəxri adlar boş şeydir. Mən hər müsahibəmdə deyirəm - gerek hökumət onu ümumiyyətlə ləğv etsin. Nə

bini ona qədər yazıb. Amma məsələ, sənətçi 45-50 yaşında xalq artisti olur, hələ ömrü uzundur, məsələn, qarşıda 20-30 ili var, həmin illərin içində heç bir şey etmir. Yeni etdiklərinin keyfiyyəti belə ondan əvvəlkilərdən aşağı olur. Çünki o fəxri adı aldı və düşündü ki, vəssalam, bundan o tərəfi, bundan böyüyü yoxdur. Yeni insan yaradıcılıq baxımından rahat olur. Çünki bu cəmiyyətdə sənətkarların çoxu gəncliyindən fəxri ada köklənərək yaşayır. İşini, yaradıcılığını, hər şeyini ona yönəldir ki, mən o adları, o ordenləri alım. Hökumət konsertlərinə çıxırlar, hökumətin bütün tədbirlərinə gedirlər, aktiv olmaq istəyirlər ki, onları görsünlər, dəyərləndirsinlər və o adları, medalları onlara versinlər. Onları da alıb bitirəndən sonra deyir ki, vəssalam, mənim daha nə işim var. Nə konsertə gedir, nə də əvvəlki kimi aktiv olur, yaradıcılığı da geriləyir. Bu o deməkdir ki, fəxri adlar institutu Azərbaycanda incəsənətə zərər vurur".

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Fəzail Mustafayev isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, fəxri adların ləğv olunması özü ilə böyük problemlər ortaya çıxarır: "Çünki ayrı-ayrı insanlar artıq bu fəxri adları alıblar və cə-

dan bir az aşağıdadır. Ümumiyyətlə, fəxri ad ala bilməyən isə özünü diskomfortda hesab edir. Ona görə də bu ənənəni başdan yaratmamaq lazım idi. Belə ki, müstəqillik dövründən başlayaraq bu ənənəni sovet ənənəsi kimi müəyyən dərəcədə arxa plana atmalı idik. Daha çox nominasiyalar üzrə real qaliblərin mükafatlandırılması və onların həm də yaxşı imkan sahibinə çevrilməsini təmin etməli idik. Amma artıq dövr keçib".

Qeyd edək ki, Sovet dövründə olduğu kimi bu gün də ölkəmizdə incəsənət, mədəniyyət, ədəbiyyat sahəsində fəxri adlar, ordenlər verilir. Məlum olduğu kimi, sovet dövründə xalq artisti, əməkdar artisti, əməkdar incəsənət xadimi, SSRİ xalq artisti, xalq şairi və sairə bu kimi fəxri adlar "yuxarıdan" göstərişlə verilir. Fəxri adı almış şəxslər bununla fəxr edir, daha da ruhlanırdılar.

Məlumatla görə, ilk xalq şairi adına Səməd Vurğun layiq görülüb. Məhz 1956-cı ildə onun ölümündən sonra yazıçılara, şairlərə fəxri adlar verilməyə başlanıb. Daha sonra isə sovet hakimiyyəti altında olan ölkələrdə bu ənənə davam etdirilib.

Təbii ki, fəxri adlar həm də

işim deyil. Yalnız onun çox yaxşı, əla ifaçı olduğunu deyə bilərəm. Hamı onun ifasına heyran olurdu.

O ki qaldı fəxri adların ləğv edilməsi ilə bağlı səslənən fikirlərə, şəxsən mən onun ləğv edilməsini istəmirəm. Niyə ləğv edilsin ki? Çünki fəxri

ad sənətkara bu sənətdə daha da yaxşı çalışmasına təsir edir, onu ruhlandırır, cəsarətləndirir. Üstəlik fəxri ad ələ-belə verilmir. Sənətkarın ifasına, sənətinə baxılıb, verilir".

✉ **Xəlilə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

FHN gözlənilən kəskin hava ilə bağlı əhaliyə müraciət etdi

Fövqəladə Hallar Nazirliyi gözlənilən kəskin hava şəraiti ilə əlaqədar əhaliyə müraciət edib.

APA xəbər verir ki, müraciətdə deyilir:

“Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin məlumatına görə, yaxın günlər ərzində ölkə ərazisində hava şəraiti kəskin dəyişərək temperaturun xeyli enəcəyi, sulu qar, qar yağacağı və ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı, bəzi dağlıq və dağətəyi rayonlarda yolların buz bağlayacağı, güclü külək əsəcəyi proqnozlaşdırılır.

Qeyd olunanlarla əlaqədar Fövqəladə Hallar Nazirliyi əhaliyə müraciət edərək, müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına ciddi əməl etməyə çağırır.

Belə ki, soyuq və yağıntılı hava şəraiti qaz və elektrik qızdırıcı cihazlarından istifadənin xeyli artmasına səbəb olduğundan, elektrik şəbəkəsinin həddindən artıq yüklənməsi habelə nasaz, qeyri-standart və ya kустar üsulla hazırlanmış qaz və elektrik qızdırıcı cihazlarından istifadə, ehtiyatsızlıq yanlışla nəticələnə, həmçinin dəm qazı təhlükəsi yarada bilər. Odur ki, nasaz, qeyri-standart və ya kустar üsulla hazırlanmış qızdırıcı cihazlardan istifadə edilməməli, elektrik şəbəkəsi həddindən artıq yüklənməməli, işlək vəziyyətdə olan qızdırıcı cihazlar nəzarətsiz qoyulmamalı, qızdırıcı cihazların bilavasitə yaxınlığında yanar materiallar və asan alışıan mayələr saxlanılmamalı, cihazlardan zavod istehsalçılarının təlimatlarına (tövsiyələrinə) uyğun istifadə edilməlidir.

Eyni zamanda, xüsusilə dağlıq ərazilərdə yaşayan, eləcə də dağlara səfər edən insanlara rəsmi qurumların hava şəraiti ilə bağlı proqnozlarına diqqət yetirməyi, şaxtalı və çoxğunlu havada mümkün qədər yaşayış məntəqəsini tərk etməməyi, belə bir zərurət yaranıqda hərəkət istiqaməti bərədə yaxınları ilə vələdən məlumatlandırmayı, hərəkət avtomobillə olduqda avtomobilin texniki göstəricilərinin fəslə uyğunluğunu və kifayət qədər yanacaq ehtiyatını təmin etməyi, nabeləd məkanlara yaxınlaşmamağı və belə bir hərəkət marşrutu seçməməyi, olduqları yerlərdə xəbərdaredici və qadağanedici nişanların tələblərinə əməl etməyi, qar uçuqnu ehtimalı olan yerlərdən, o cümlədən dik yamaqlardan kənar gəzməyi, günün qaralıq vaxtına qalmadan yaşayış məntəqəsinə geri dönməyi tövsiyə edirik.

Bundan başqa, güclü külək zamanı yüngül konstruksiya və müvəqqəti tikililərdən, bina və reklam lövhələrindən uzaq durmaq, elektrik dirəyi və naqillərinin, hündür ağacların altında dayanmamaq tövsiyə olunur. Həmçinin, güclü küləyin baş verən yanğınların söndürülməsi ilə əlaqədar yaratdığı çətinlikləri nəzərə alaraq, küləkli hava şəraitində yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına xüsusi ciddi riayət edilməlidir.

Unutmayın: Qaydalara biganəlik - həyatımıza təhlükədir!"

FHN təhlükə zamanı 112-yə zəng etməyi tövsiyə edir.

Azərbaycanda şəxsin ölümündən sonra orqanlarının transplantasiyası məqsədilə götürülməsinə razılığı və ya orqanlarının götürülməsindən imtina barədə ərizənin forması təsdiqlənib. Belə ki, şəxs ölümündən sonra donor orqanların transplantasiyasını həyata keçirən tibb müəssisəsi tərəfindən transplantasiya məqsədilə bədənindən aşağıda göstərilən donor orqan(lar)ının götürülməsinə razılaşdığını və razılaşmadığını bildirməlidir:

- ürək
- ağciyər (ürək-ağciyər kompleksi)
- böyrəklər
- qaraciyər
- mədəaltı vəz
- mədə
- bağırsaqlar
- uşaqlıq
- yuxarı və aşağı ətraflar
- sümüklər
- dəri-fassiya-özələ kompleksi və onların seqmentləri
- sümük ilişi
- gözün buynuz qışası
- kök hücevrələri

Səhiyyə Nazirliyinin kollegiyasının qərarı ilə təsdiqlənən ərizə formasında beyin ölümündən sonra əlaqə saxlanılacaq şəxslər də göstərilməlidir.

Qeyd edək ki, meyit donordan transplantasiya məqsədilə ürək, ağciyər (ürək-ağciyər kompleksi), böyrəklər, qaraciyər, mədəaltı vəzi, mədə, bağırsaqlar, uşaqlıq, yuxarı və aşağı ətraflar, sümüklər, dəri-fassiya-əzələ kompleksi və onların seqmentləri, sümük iliği, gözün buynuz qisası və kök hüceyrələri

Ölümü ilə başqasına həyat verənlər - Azərbaycanda kimlər orqan donoru ola bilər?

Rəşad Mahmudov: "2024-cü ildə hələ də ölkəmizdə bunun tətbiq olunmaması..."
İlahiyyatçı Fərid Abdulla: "Din o zaman yaşaq edir ki..."

rələri götürülə bilər.

Kimlər orqan donoru ola bilməz? Xəstənin cavan və ya yaşlı olmasının məsələdə əhəmiyyəti varmı?

Bəs islam dini insan orqanı transplantasiyasına necə baxır?

Qeyd etmək yerinə düşər ki, 1971-1972-ci illərdə akademik M.Cavadzadə tərəfindən regionda ilk dəfə böyrək transplantasiyası əməliyyatları Azərbaycanda icra olunub. Bu əməliyyatların bir qismi meyit orqanların hesabına həyata keçirilib. Hazırda bütün dünyada olduğu kimi, bizim ölkəmizdə də orqan çatışmazlığından əziyyət çəkən xəstələrin sayı artır. Ekspertlərə görə, canlı donorların sayı qat-qat azdır. Digər tərəfdən isə, canlı donor olma şansı olmayan xəstələr də var.

Parlamentin Tibb komitəsi-nin üzvü, cərrah-kardioloq Rəşad Mahmudov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı: "Səhiyyə Nazirliyinin kolleqiyasının qərarı ilə təsdiqlənən ərizə forması sonrasındadır. Əsas odur ki, insanlar sağlığında öz orqanlarını könüllü şəkildə həyatını itirdikdən sonra başqa insanların sağlamlığı üçün donordan istifadəsinə icazə verilən bir sənəddir. Əlbəttə, ailənin də son razılığı ilə həyata keçirilməlidir. Bununla əlaqədar dünyada müxtəlif təcrübələr var. Ən başda, qardaş Türkiyə-ni misal göstərmək olar ki, uzun illərdir ki, bu əməliyyatlar həyata keçirilir. İnsanın özü tərəfindən orqanının istifadəsinə icazə verilməsi üçün yetkinlik yaşına çatması lazımdır. Yeni insan bu qərarı vermə gücündə olmalıdır. Ya da həyatını itirdikdən sonra. Onsuz da vəfat etmiş insanların valideynləri rahat şəkildə yaxınlarının istənilən orqanından istifadəsinə icazə verə bilər. Bəs kimlərin donordan istifadə olunma bilər, burada meyarlar ölkədən ölkəyə dəyişir. Ortalama olaraq 65 yaşında, bəzi ölkələrdə 55 yaşdan yuxarı şəxslərin orqanından istifadəsinə sərhəd qoyulur. Amma dərinləşən məsələyə baxdıqımız zaman burada donordan istifadə xronoloji yaşa görə deyil, əsasən bioloji yaşa görə müəyyən edilir. İstənilən insan 45 yaşında olsa belə onun orqanından istifadə olunmasına qərar vermədən əvvəl mütləq onun bioloji olaraq həmin orqanın keyfiyyəti ilə bağlı bütün yoxlamalar tamamlandıqdan sonra qərarlar verilir. Yeni icazə verilməsi, o deməkdir

deyil ki, istifadə olunacaq. İcazə verilən insanın ancaq orqanları transplantasiya üçün uyğundursa, o zaman istifadəsinə icazə veriləcək”.

Deputat əlavə edib ki, xəstənin cavan yaşda olmasının önəmi var: "Dünyada əvvəllər 55 yaş, indi isə 65 yaşın üzərində orqanların istifadəsinin çox da məqbul olmadığı bildirilir. Amma bu məsələlər individual olaraq xüsusi həkim ekspertlər tərəfindən orqanına görə, toxumasına görə fərqli cür yanaşmalar özündə ehtiva edə bilər. Ümumilikdə onu deyə bilərik ki, ölkəmizdə həm qanunvericilik nöqteyi nəzərdən məsələlər öz həllini tapdıqdan sonra, həm də bu gün icra strukturlarında da Səhiyyə Nazirliyinin koordinasiya mərkəzi tərəfindən aparılan işlər təqdiralayıqdır. Amma biz bu işlərin sevincini tam olaraq o zaman yaşayacağıq ki, ölkəmizdə artıq həyatını itirmiş insanlardan orqan transplantasiyası həyata keçirilsin. Hər nə qədər xoş tərəfindən yanaşsaq da, unutmamalıyıq ki, 2024-cü ildə hələ də ölkəmizdə bunun tətbiq olunmaması, qanunvericilik və tibb məsələsindən çox həm də cəmiyyətin buna yanaşması ilə əlaqədardır, burada ciddi problemin olduğu ortaya çıxır. Bu məsələyə bütün aspektlərdən baxdıqda görürük ki, bu ən xeyirxah əməl sayılsa da, hələ də bunun ölkəmizdə olmaması hər birimizə düşündürməlidir. Əminəm ki, bu məsələdə həmrəyliyə nail olacağıq".

İlahiyatçı Fərid Abdulla da mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı. O dedi ki, bir insan və ya heyvan əzasinın başqa bir yere köçürülməsi ilə bağlı fərqli yanaşmalar var: "Bir

var insanın öz əzası olsun, hansısa bir hadisə zamanı qopub, onu birləşdirmək olar. Protezi də insan bədəninə yerləşdirməkdə heç bir yasaq yoxdur. Amma sağ bir insanın öz əzasını başqa birinə köçürməsi məsələsində fikirlər haçalanır. Yəni sağlam bir insan öz orqanını başqasına verərək, öz həyatını təhlükəyə atırsa bu qadağandır. Yox əgər insan, misal üçün ciyərinin birini kiməsə verirsə, burada qadağa yoxdur. Amma məsələn, sağlam bir insan üreyni çıxarib başqasına verir, özünü ölümə atırsa, buna icazə verilmir. Daha bir sual da, ölü insandan sağ insana əza köçürülməsi ilə bağlıdır. Bu məsələdə alimlər fərqli fikirdədirlər. Bəlkə də böyük əksəriyyəti buna icazə vermir. Amma bir sıra din alimləri buna icazə verir, onlar bunu əsaslandırırlar ki, ölmüş bir kəsin ədəblərinə riayət etməklə əzasını sağlam bir insanın xilasını üçün köçürmək yasaq deyil.

Eyni zamanda, kliniki ölümə bağlı məsələ də var. Ola bilər ki, adamın beyni ölür, bədənini ölmür. Bəs bu necə olsun? Bəs bu insandan donor köçürülməsi necə olmalıdır. Burada da bəzi alimlər qeyd edirlər ki, beyin öldüyə, insanın ölümü hesab olunur. Yəni fikrimi yekunlaşdırsam, insanın öz əzası qopubsa, onun köçürülməsi yasaq deyil, heyvan donorunun köçürülməsi də yasaq deyil, başqa insanın donor kimi köçürülməsi də yasaq deyil. Yalnız o zaman yasaqdır ki, sağ adamın orqanını köçürdüyü zaman həyatına təhlükə yaranarsa, yaxud şikəst qalarsa, o zaman din buna müsbət yanaşmır. Ölmüş insandan əza köçürülməsi ilə bağlı isə din alimləri arasında fikir ayrılığı var".

Yada saraq ki, Azərbaycan Respublikası qanunlarına görə insan orqanları alqı-satqı obyektı deyil. Yad insanları bir-birlərinə orqan verməsi qanunla qadağan edilib, yalnız qohumlar öz orqanlarını bağışlaya bilər. 18 yaşıdan yuxarı sağıam şəxs canlı donor - öz orqan və (və ya) toxumalarını xəstə şəxslərə köçürmək üçün könüllü olaraq müraciət edə bilər. Azərbaycanda beyin ölmü keçirən insandan donor kimi istifadə ediləcək. Beyin ölümü, ürək ölümü və ya bioloji ölüm meydana gəlmiş 1 yaşıdan yuxarı şəxslərdən orqan götürülərək canlı insana köçürülə bilər.

Hazırkı qanunun 9-cu (Transplantasiya məqsədilə meyitdən orqan və (və ya) toxumaların götürülməsi) maddəsində edilən dəyişikliyə əsasən, şəxs sağlığında meyitinin, orqan və toxumalarının transplantasiya, tədris və elmi məqsədlərlə istifadə edilməsinə yazılı razılığını bildirsə, ölümündən sonra onun meyiti, orqan və (və ya) toxumaları istifadə olunma bilər. Şəxs sağlığında bu məsələyə münasibətini bildirəməyibse, ölümündən sonra yaxın qohumlarından hər hansı birinin (həyat yoldaşı, həddi buluğa çatmış övladı, valideyinlərindən biri, qardaş-bacılarından biri), və ya qanuni nümayəndəsinin icazəsi ilə onun orqan və (və ya) toxumalarının transplantasiya, tədris və elmi məqsədlə götürülməsinə yol verilir. Gözün buynuz qışası kimi meyit üzərində dəyişiklik etməyən toxumalar hər hansı bir icazə və vəsiyyətlə alınmadan da alın bilər.

■ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Ü mumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) rəhbəri Tedros Adhanom Qebreyesus bildirib ki, dekabr ayında bütün dünyada bayram münasibətilə keçirilən yığıncaqlarda koronavirusun "JN.1" variantına yoluxma səbəbindən minlərlə adam həyatını itirib".

Onun sözlərinə görə, dekabrda təxminən 50 ölkədə - əsasən Avropada, həmçinin Şimali və Cənubi Amerikada 10 minə yaxın ölüm qeydə alınıb, xəstəxanaya yerləşdirilənlərin sayı isə 42% artıb. O, həmçinin yoluxma nisbətinin digər ölkələrdə də artdığı, lakin onların müvafiq məlumatı təşkilatla paylaşmadıqları barədə gümanını da dilə gətirib.

Qebreyesus bütün dünya hökumətlərini vəziyyəti yaxından izləməyə və peyvəndlərə, tibbi xidmətə fasiləsiz çıxışı təmin etməyə çağırıb. ÜST rəhbəri mövcud peyvəndlərin "JN.1" virus variantından müəyyən qədər qoruma təmin etdiyini bildirib.

Araşdırmaların nəticələrinə nəzər salaq. ABŞ Xəstəliklərə Nəzarət və Qarşısının Alınması Mərkəzləri (CDC) müəyyən edib ki, "JN.1" genetik olaraq BA.2.86 variantı ilə bağlıdır. İlk dəfə 2023-cü ilin sentyabrında ABŞ-da aşkar edilən "JN.1", oktyabrın sonuna qədər SARS-CoV-0.1 viruslarının 2%-dən azını təşkil edib. Artan ötürülmə ilə bağlı narahatlıqlar olsa da, CDC digər dövriyyədə olan variantlarla müqayisədə yüksək sağlamlıq risklərinə dair heç bir sübut qeyd etmir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) araşdırmaları göstərir ki, yeni yaranan COVID-19 variantı "JN.1" ilə əlaqəli simptomlar ümumiyyətlə yüngül və orta dərəcədə özünü göstərir. Bu variantda yoluxmuş şəxslər

hərərət, burun axması, boğaz ağrısı və baş ağrısı kimi tanış əlamətlərlə qarşılaşa bilərlər. Əksər xəstələrdə adətən dörd-beş gün ərzində aradan qaldırılan yüngül yuxarı tənəffüs simptomları müşahidə edilsə də, fərqli xüsusiyyətlər "JN.1" variantını bir-birindən fərqləndirir. "JN.1" variantı iştahsızlıq və davamlı ürəkbulanma ilə özünü göstərə bilər. Qəfil acıq hissi, xüsusilə də digər simptomlarla müşayiət olunduqda, "JN.1" variantının potensial göstəricisi kimi vurğulanır və təcili tibbi məsləhətləşmə tələb olunur. Həddindən artıq yorğunluq "JN.1" variantının mühüm əlamətidir. Bu yorğunluq COVID-19 hallarında müşahidə olunan tipik yorğunluqdan kənara çıxan həddindən artıq tükənmə və əzələ zəifliyi ilə xarakterizə olunur. Nadir hallarda, "JN.1" variantı ilə yoluxmuş şəxslər həzm sisteminin sağlamlığında dəyişikliklərə səbəb olan mədə-bağırsaq problemləri ilə üzləşə bilərlər. Qusma və ürəkbulanma kimi simptomlar bu variantın müxtəlif simptomlarını vurğulayaaraq özünü göstərə bilər.

"JN.1" variantının simptomları əvvəlki ştammların simptomları ilə üst-üstə düşsə də, iştahsızlıq, davamlı ürəkbulanma, həddindən artıq yorğunluq və potensial mədə-bağırsaq problemləri kimi spesifik xüsusiyyətlər sayıq-şəpəkliliklə müşayiət olunur. Bu arada Rusiyalı ekspertlərin fikrincə, Rusiyada gərginlik mart ayına qədər görünə bilər.

Korona yeni ildə minlərlə can alıb - ÜST-dən "JN.1" xəbərdarlığı

Həkim: "Vaxtında müalicəyə başlamayanda, bu virus infeksiyalarının bəziləri pnevmoniyaya səbəb ola bilər"

ayət etmək və sürətli tibbi müdaxilə COVID-19 virusunun inkişaf edən variantlarının yaratdığı problemlərin həllində mühüm komponentlərdir.

Mövcud vaksinlər "JN.1" variantına qarşı effektivdirmi? Ekspertlər bu suala müsbət cavab verirlər. Mövcud COVID-19 müalicələrinin "JN.1"ə qarşı təsirli olacağı gözlənilir. Lazım gələrsə, toxunulmazlığı zəif olan şəxslər və ya yaşlılar üçün hədəflənmiş peyvənd tövsiyə olunur. Bu arada Rusiyalı ekspertlərin fikrincə, Rusiyada gərginlik mart ayına qədər görünə bilər.

Səhiyyə Nazirliyinin mü-təxəssis eksperti, infeksi-onist Təyyar Eyvazov "Xalq qəzeti"nə açıqlamasında bildirib ki, hazırda Azərbaycanda hava-damcı yolu ilə yayılan bir sıra virus infeksiyaları müşahidə olunur: "Xəstələ-nələrin sayı az olsa da, mövsümi qrip və digər respirator virus infeksiyaların tez-tez baş verməsi məlumdur. Yeni koronavirus infeksiyasına, qızılıca yoluxma halları var. Vaxtında müalicəyə başlamayanda, bu virus infeksiyalarının bəziləri pnevmoniyaya səbəb ola bilər. Bu halların baş verməsi virusun

növü və patogenliyi, yoluxmuş şəxsin yaşı, sağlamlıq və immun sisteminin vəziyyəti, ciddi yanaşı gedən xəstəliklərin olması və digər amillərlə bağlıdır. Risk qrupundan olan insanlara yoluxma və fəsadların qarşısını almaq üçün peyvənd etmək, həmçinin xəstəliyin əlamətləri görünəndə dərhal həkimə müraciət etməyi məsləhət görürəm. Həkim təyinatı olmadan antibiotiklərin istifadəsi və özünü müalicə etmək cəhdləri yolverilməzdir və sonrakı fəsadlara səbəb ola bilər".

Mütəxəssis ABŞ-da qeydə alınan yeni COVID-19 ştamminin Azərbaycanda yayılması ilə bağlı rəsmi məlumatın olmamasını da diqqətə çatdırdı:

"Buna baxmayaraq, biz ictimaiyyəti qarşıdakı aylarda daha diqqətli olmağa çağırıq. Tənəffüs yoluxucu xəstəlik əlamətləri olan şəxslər mümkün qədər özlərini təcrid etməli, insanların çox olduğu yerlərdən uzaq durmalı, ictimai nəqliyyatda maskadan istifadə etməlidirlər. Qeyd edək ki, bu cür tədbirlər uni-

versal olmaqla tək-cə koronavirusdan deyil, həm də qrip-dən və digər kəskin respirator virus infeksiyalarından qorunmağa kömək edir. Ümumilikdə, ölkədə epidemioloji vəziyyət sabitdir və narahatlığa əsas yoxdur".

İnfeksi-onist-hepatoloq Mərdan Əliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, sözügedən ştamm barədə bir neçə ay öncə məlumat verilməmişdi: "Bu ştamm daha sürətlə yoluxur, lakin patogenliyi daha aşağıdır. Koronavirusa qarşı immun sisteminin aşağı olduğu bəzi ölkələrdə yayıla bilər. Peyvənd yeni ştammi nisbətən qoruyur. Yoluxub sağaldıqdan sonra təbii immunitet yeni ştammdan qoruya bilər. Buna görə də düşünürəm ki, Azərbaycanda ciddi problem yaranma bilməz. Qış fəslə bitdikdən sonra xəstəliklər azalacaq. Effektiv nəticə olması üçün peyvəndlərdə yeni modifikasiyaya ehtiyac var. Hesab edirəm ki, bu ştammin əhatə olunacağı yeni peyvəndlər yaradılacaq".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Seçkidən sonra pandemiya cərimələri silinəcək? - daha bir amnistiya gözləntisi

Ceyhun Məmmədov: "Biz insanları systemsizliyə, qaydalara əməl etməməyə öyrədirik, ona görə..."

Ö tən ilin sentyabrında Azərbaycan özünün bütün ərazisi üzərində suverenliyini bərpa etməklə yeni, tarixi bir dönəmə girdi. 7 fevral növbədən-kənər prezident seçkisi də ən əvvəl bu dönmənin diktə etdiyi ölkə miqyaslı bənzərsiz siyasi tədbirdir. Müstəqillik dövründə ilk dəfə işğaldan azad ərazilərdə də baş tutacaq seçkidə xalq əlbəttə ki, bir daha öz sözünü deyəcək.

Bəzi məlumatlara görə, bu tarixi olaydan sonra dövlət səviyyəsində bəzi əfv və amnistiya qərarları verilə bilər. Bəs onların arasında vətəndaşlara pandemiya dövründə kəsilmiş və hələ də ödənilməyən cərimələr də ola bilərmi?

Xatırladaq ki, qonşu Gürcüstan və Türkiyədə hökumətin təklifi və parlamentin qərarı ilə belə cərimələr silinib. Qeyd edək ki, Azərbaycanda 2020-ci ilin martından

koronavirus səbəbilə elan edilən xüsusi karantin rejimi aprel ayının 2-dək uzadılıb. Karantin rejimi tam ləğv edilməsə də, infeksiyanın çox yayıldığı zaman xeyli sayda insanın cərimələnməsinə səbəb olan maska və digər qay-

dağalar götürülüb. Xəstəliyin yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə keçirilən tədbirlər zamanı qaydalara uymayan vətəndaşlar cərimələnib. Ümumilikdə cərimələnən insanın sayı, onların ödədiyi cərimənin məbləği, nə qədər

insanın cəriməni ödəmədiyi barədə məlumat açıqlanmayıb.

Mövzu ilə bağlı Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov "Yeni Müsavat"a deyilən bəzi fikirlərlə razılaşmadığını bildirdi: "Hesab edirəm

ki, hər bir vətəndaş məsuliyyətli olmalı idi. Pandemiya bir ağır mərhələ idi və bu cərimələrin tətbiqində əsas məqsəd insanların qaydaya, nizaməyə, qaydalara əməl etməsinin qorunması idi. Amma biz bu cərimələrdən insanları azad etməklə növbəti dəfə belə pandemiya yarandıqı təqdirdə proseslərin qarşısını ala bilməyəcəyik. İnsanlar arxayınlaşacaq ki, o vaxt cərimələr oldu, bu cərimələr silindi. Ona görə biz qaydaları pozsaq da, növbəti dəfə cərimələr tətbiq olunmayacaq. Əgər tətbiq olunsa da, sonradan əfv olunacaq və bağışlanacaq. Ona görə də hesab edirəm ki, bizim əsas hədəfimiz insanların məsuliyyət hissini artırmaq olmalıdır. Biz insanları məsuliyyətə yönəltməliyik. Əksinə olarsa, biz onları systemsizliyə, qaydalara əməl etməməyə öyrədirik. Uzun perspektivdə bu məsələyə baxanda bizim üçün yarada biləcəyi problemlər daha çoxdur. Hesab edirəm ki, bu məsələdə geri addım atmalıyıq. Bizim cəmiyyəti digər cəmiyyətlərlə müqayisə etmək yanlışdır. Çünki bizim cəmiyyətin psixologiyası,

məsələlərə yanaşması tamamilə fərqlidir. Ona görə tələsməməliyik. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bəzi insanlar cərimələrini ödəyib, bəziləri isə ödəməyib. Biz bu addımı atmaqla onların da haqqını pozmuş oluruq. Əlbəttə, ola bilər, dövlət nə vaxtsa əfvə bağlı qərar qəbul etsin, dövlətin qərarları qarşısında bizim boynumuz qıldan incədir. Amma hesab edirəm ki, bu reallıqları nəzərə almalıyıq".

Deputat Razi Nurullayev isə açıqlamasında cərimələrin ləğv edilməsini təklif edib: "Bununla bağlı əvvəlki çıxışlarımda da demişəm, cərimələr ləğv olunmalıdır. Bununla bağlı hökumət, Milli Məclis səviyyəsində qərar verilə bilər. Gürcüstanda bu məsələ qaldırıldı və parlament səviyyəsində həll olundu. Hesab edirəm ki, Azərbaycanda da məsələ həll olunmalıdır. Düzdür, o zaman cərimə olunanlar var idi, amma dövlətin məqsədi insanları cərimələmək deyildi. Məqsəd insanları məsuliyyətli olmağa dəvət etmək idi. Bu baxımdan hesab edirəm ki, bu cərimələr ləğv olunmalıdır".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 6 (8379) 13 yanvar 2024

Hər gün 1 blok kərə yağı və 22 yumurta yeyir

İncə bədən quruluşuna sahib qadının sosial şəbəkədə baxış sayı 1,2 milyona çatıb. Sosial şəbəkə istifadəçisinin gündəlik pəhrizi görünələri heyfətə gətirib. İyirmi-yə yaxın yumurta və mal eti yeyən qadının fit görünüşü izləyiciləri arasında maraq doğurub. Yağlı pəhriz seçən gənc qadın sosial şəbəkədə paylaşdığı gündəlik qidalanma rejimi ilə rekord qırıb. Onun xolesterolla zəngin pəhrizi bir çox insanda suallar doğurub. İstifadə etdiyi xolesterolla zəngin qidaları paylaşan qadının sosial şəbəkədə baxış sayı 1,2 milyona çatıb.

Sosial mediada kontent prodüseri olan gənc qadın bir tikə kərə yağı dişləyir, sonra mal eti yağında 10 yumurta qanşdırır, sonra qızardılmış qiymə və 12 yumurta ilə şam yeməyi hazırlayır.

İncə bir bədən quruluşuna sahib olmaq bu istehlak tərzinin ən maraqlı tərəflərindən biridir. Qeyri-ənənəvi pəhriz, sağlamlıq baxımından xolesterol riskini tələkləyən bir vəziyyətdir.

Gənc qadın meyvə-tərəvəz istehlakının göz qabağında olduğunu və səhətinin yaxşılaşdığını, incə görünüşünə görə də bu pəhrizə borclu olduğunu bildirir. Araşdırmalara görə, çox doymuş yağ istehlakı pis xolesterolun səviyyəsini artırır və ürək xəstəlikləri riskini artırır.

Mütəxəssislərin fikrincə, sağlam insanların yumurta istehlakı normal olaraq həftədə yeddi porsiya olmalıdır. Ət istehlakı bir və ya iki porsiya ilə məhdudlaşdırılmalıdır.

İstifadəçinin paylaşımını tənqid edən bir çox insan yumurta və etin həzm olunması ilə bağlı müxtəlif suallar verib. Müxtəlif sağlamlıq risklərinə yol açacaq bu vəziyyət gündəmə gəldiyindən istifadəçilər üçün sağlam bir seçim olaraq görünməyə başladı.

Sosial mediada fitness fenomenlərindən biri sümük suyu və çiy qaraciyərdən ibarət fərqli bir pəhriz izləməyə qərar verib. Yalnız heyvan mənşəli məhsullardan istifadə edən istifadəçi pəhrizi sayəsində saçlarının, dırnaqlarının və dişlərinin daha sağlam olduğunu iddia edir.

Fərqli bir istifadəçi ona 30 kilo anqlamağa kömək edən fərqli pəhriz proqramı paylaşmış. İstifadəçinin paylaşımına görə, onun qaymaq, yağ, biftek, yumurta və hamburgerdən ibarət pəhrizi anqlamaqda təsirli olub.

Hər bir fərd anqlama prosesində fərqli istehlak tərzlərini qəbul etmiş ola bilər. Ancaq sağlam şəkildə anqlamaq və ya çəki nəzarətini saxlamaq üçün mütəxəssislərin riskli hesab etdiyi müxtəlif istehlak tərzlərindən uzaq durmaq faydalıdır.

Dünyanın geniş planda çəkilən ən yaxşı şəkilləri

Beynəlxalq fotoqraflar arasında "Geniş planla ilin fotoqrafı" (CUPOTY) kategoriyasında qaliblər seçilib. Müsəbiqə üçün 67 ölkədən 12 minə yaxın fotoqraf müraciət edib. Ümumilikdə 11 nominasiya üzrə qaliblər müəyyən edilib.

Beləliklə, müsəbiqənin ilin tək "CUPOTY 05" titulu qalibi macar fotoqraf Çaba nun deyil, həm də 3000 dollar Darotsi olub. O, "Meşe quşu" mükafata sahib olub. Mükafata

fata layiq görülən əsərlər arasında divara dırmaşan Mavritaniya gekkonu, yuvalarını müdafiə edən və turşu puskürdən ağac qarışqaları, stiqlərə kimi tanınan yarıçeyir, yarıçeyir bədən və s. şəkilləri də var.

Toyuq hinində tapılan timsah ev sahibini vahiməyə gətirdi

Hilərinde varanın yatdığı düşünən avstraliyalı ailə onun bir metrlik timsah olduğunu görəndə vahiməyə gəliblər. Qeyd olunur ki, reptiliya hinə dırmaşaraq bütün toyuqları ürkdüb. Timsahdan qorxan ailə xilasediciləri çağırıb. Mütəxəssislər yırtıcı heyvanı xüsusi qaba yerləşdirdikdən sonra onu baytarlara göndəriblər. Timsah baytarlar tərəfindən müayinə olunduqdan sonra vəhşi heyvanların saxlanıldığı xüsusi lisenziyalı fermaya və ya zooparka təhvil verəcək.

"Kiminsə heyətində timsah tapmaq həqiqətən qeyri-adi bir haldır", - deyər xilasedicilər bildirib. Qeyd olunur ki, timsahın hücumu nəticəsində heç bir toyuğa zərər dəyməyib, lakin ailə indi belə halların qarşısını almaq üçün ərazilərini diqqətlə yoxlayacaq.

Güclü stressdə olduğunuzu göstərən 5 bədən əlaməti

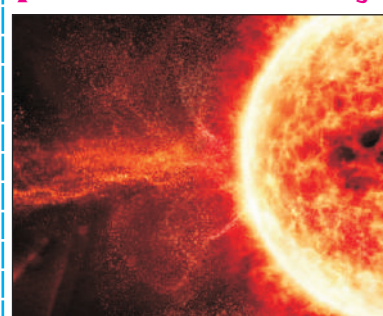
Əgər bu əlamətlər varsa, düşündüyünüzə də artıq və güclü stress altındasınız. Mütəxəssislər xroniki stressin psixi sağlamlıqdan əlavə, bədən sağlığını da pozduğunu bildirir. Alimlər stressin fiziki əlamətlərini açıqlayıb.

- Xroniki baş ağrısı - stress baş, boyun əzələlərinin spazmını yaradır ki, bu da ağrıya səbəb olur.
- Yuxusuzluq və enerjisizlik - bu daha çox işdən qaynaqlanır
- Cinsi istəyin azalması - qadınlar bundan daha çox əziyyət çəkir
- Dəri problemi - stressdə olan insan tez-tez çirkləndirici maddələri üzünə sürür, bu da dəri infeksiyası və si-zanaqlara səbəb olur.
- Mədə problemləri - stress gastrit, qəbizlik, di-areya, digər həzm problemlərinə səbəb olur.
- Saç tökülməsi - stressdən saçlar zərər görür.

Bunları bilirsinizmi?

- * Qədim Romada xəstə cərrahiyyə əməliyyatı zamanı ölərsə, cərrahın əllərini kəsirdilər.
- * Sienada (İtaliya) Mariya adlı qadın fahişə ola bil-məz.
- * Dünyadakı canlıların 70%-i bakteriyalardır.
- * Fil yeganə heyvandır ki, 4 dizi vardır.
- * Tokioda zooparklar il ərzində 2 ay bağlanır ki, heyvanlar insanlardan dincəlsinlər.
- * Arının çalmağından hər il çox adam ölür, nəinki ila-nın çalmağından.
- * Akulalarda xərcəng xəstəliyinə qarşı immunitet var-dır.
- * Qorillalara hamiləliyə qarşı dərman təsir edir.
- * Ən çox susuz qala bilən heyvan siçovuldur.
- * Straus yumurtasını bişirmək üçün 4 saat vaxt lazı-m-dır.
- * 1 kq bal hazırlamaq üçün 1 arı 2 milyon gülə qonma-lıdır.
- * Şimpanze yeganə heyvandır ki, güzgüdə özünü ta-nıya bilir.
- * Aranqutanq sözü afrikalıların dilində meşədən gəl-miş adam deməkdir.
- * Krokodillər daş udurlar ki, daha dərinə bata bilsinlər.
- * Həzrət Rəsulullah (s) buyurub: "Peyğəmbərdən (s) soruşdular: Hansı dostlar daha üstündür? Buyurdu: Onu yad etdikdə, sənə kömək edən və onu unuduq-da sənə yad edən".
- * Bethoven bir dəfə xuliqanlıq üstündə həbs edilib.

Günəşin kənarında güclü puskürmənin möhtəşəm görüntüsü

Günəşin kənarında hələ nömrələnməmiş yeni günəş ləkələri qrupunda M1.94 si-nifli puskürmə baş verib. Bu hadisə Sakit Okean re-gionunda R1 radio ra-bitəsinin bir qədər tıxanmasına səbəb olub. Bununla belə,

baş verdiyi əraziyə görə Günəş partlayışı Yerə o qədər də ciddi təsir göstərməyib. Sosial şəbəkələrdə möhtəşəm puskürmənin əks olunduğu kadrlar yayılıb.

Yer maşını "uddu": Rusiyalı sürücünün çətin anları

Rusiyalı qadın sürücü avto-mobilini yol-da sürərkən birdən-birə özünü "yerin içində" gö-rüb. Hadisə Azov şə-hərində baş verib. Hadisə yerinə dərhal xilasedicilər və təcili yardım çağırılıb. Qadın avtomobili-nin yük yerindən çı-xarılıb. Məlumatə görə, o, xəsarət almayıb, sadəcə bərk qor-xub. Sosial şəbəkələrdə bununla bağlı kadrlar yayılıb. Yer in çökməsinin səbəbi məlum deyil. Yerli sakinlərdən birinin sözlərinə görə, bədbəxt hadisə kanalizasiya borusunun uğursuz dəyişdirilməsi səbəbindən baş verə bilərdi.

Dişləriniz nə qədər ömür sürəcəyinizi göstərir

Alimlər ağız-da itirilən dişlərin sa-yaına görə insanın ömrünə nə qədər qaldığını mü-əyyən edə biliblər. Bu metod yalnız ağız insanları üçün keçərlidir. Sübut olunub ki, 70 yaşa qədər insanda nə qədər az diş itirilib-sə, onun 90 yaşa çatma ehtimalı bir o qədər yüksəkdir. Əgər 60-70 yaşa qədər ağızda daha çox diş qorunub saxla-nılıbsa, deməli, orqanizm yaxşı vəziyyətdədir.

Dişlər erkən yaşdan tökülsə, bu o deməkdir ki, in-san həyatı boyu çox stress keçirib və sağlamlığına fikir verməyib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 83
Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500